This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

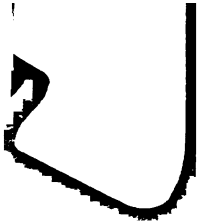

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R L

EDVARD FREDIN

Amelie Reuterdahl
Julaftan 1890

VÅR DANIEL

OCH ANDRA

DIKTER

AF

EDVARD FREDIN

MED FÖRFATTARENS PORTRÄTT OCH LEFNADSTECKNING
AF J. A. RUNSTRÖM

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

STOCKHOLM
WILHELM BILLE

NIX
Fred

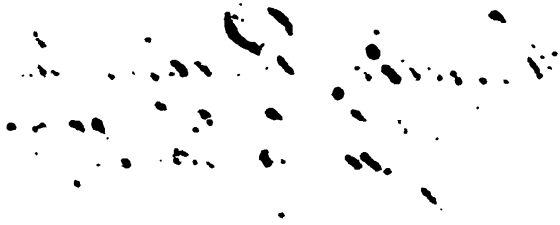

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
642174 A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1933 L

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

STOCKHOLM 1889
O. L. SVANBÄCKS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

INNEHÅLL.

Sid.

Lefnadsteckning.

Vår Daniel. En rimkrönika. Anno 1644:

I. Kaplanen ... 3
II. I Mora ... 10
III. Genom sjumilaskog ... 18
IV. Ensam ... 25
V. Landvinning ... 28
VI. Budkafvel ... 38
VII. Vårfrudag ... 40
VIII. Hemkomst ... 46

Blandade dikter:

Försvunnen ... 55
Öfver Golgata ... 59
Sol öfver Salamis ... 61
Requiescat ... 66
Tannhäuser ... 70
Hvad björken gömde ... 77
Tattar-Erik ... 81
Ingrids historia ... 85
Arbete ... 101
Carolus Linnæus ... 106
Ett telegram ... 110
Till Emilie Carlén ... 116

82 X 83

Sid.

Från skog och sjö:

Olika röster 123
Vid Dellen 126
Sommarafton 128
Solnedgång 131
Ensam 133
Ljungskile 135
Vågsvall 138
Mörka skyar 140
Isbrytaren 142

Dagboksblad, en gammal historia:

I. Mellan grafvarne 147
II. Jubel och klang 149
III. Vildfågel sjunger 151
IV. Afsked 154
V. Fleur sans valeurs 156
VI. Ängslan 160
VII. Getsemane 162
VIII. Ringen 164
IX. Vid kanalen 168

Edvard Fredin.

Då härmed en samling af den tyvärr allt för tidigt bortgångne skaldens dikter öfverlemnas i allmänhetens händer, har man velat låta den samma beledsagas af en kort teckning af den aflidnes lefnadsöden. Undertecknad har åtagit sig uppdraget, då han, ehuru ej tillhörande antalet af Fredins närmare vänner, dock med uppmärksamhet och aktning följt hans bana under en lång följd af år och därunder varit i tillfälle att äfven rätt noga lära känna ***personen.***

De i föreliggande samling inrymda dikterna tillhöra uteslutande de senaste åren af Fredins diktarbana. Han framträder här med en mognad och lägger i dagen en så äkta begåfning för poesiens svåra konst, att hans plötsliga bortgång midt i ett så lofvande utvecklingsskede måste betecknas som en verklig förlust för vår fosterländska vitterhet. Då dessa dikter först framträdde — flertalet har varit offentliggjordt i kalendrar, tidningar och tidskrifter — var

det ej utan, att de till och med öfverraskade hans vänner, som väl kände hans stora formtalang, men i det längsta varit mera skeptiske rörande hans förutsättningar att varda en värklig originalskald. I dessa dikter fann man nämligen ej endast den förträffliga, delikata formgifning, som var en frukt både af ett sällsynt fint gehör för språkets egendomliga skönhet, dess rytmiska lagar och växlande klangfärger och af många års trägen kamp att öfvervinna de tekniska svårigheterna — hvilket allt bland annat redan låtit honom framstå som en af våra bäste poetiske öfversättare. Man fann, hvad än mera var, en själfull uppfattning af naturen, en innerlighet i känslan och en säkerhet och åskådlighet i formandet af de poetiska bilderna, som endast tillhöra den verklige skalden. Han hade sålunda ändtligen nått det mål, som ensamt syntes honom värdt att sträfva efter; men då sångens gud just bönhört honom och belönat hans trägna möda, tog honom dödens genius vid handen och ryckte honom med sig till ett annat land — förintelsens? Han hade trott så i det längsta, fången som han var i en mäktig tidsströmning, men på sista tiden hade ett annat ideal grytt upp i hans själ. Fostradt och utveckladt af lidandet, fick det sin förklaring först i döden.

* * *

Nils Edvard Fredin *var född i Stockholm den 8 juni 1857. Föräldrarne voro öfverkommissarien i civilstatens pensionsinrättning N. A. Fredin och hans maka, född Lieberath. Sjuklig och svag var han allt ifrån barndomen, och detta inverkade äfven hämmande på hans skolgång. Efter att i Nya elementarskolan i Stockholm ha förvärfvat femte klassens kunskapsmått, måste han helt och hållet afbryta den.*

Men adertonåringen afslutade ej därför sina studier. Historia läste han med ifver, och med passionerad förkärlek fördjupade han sig i så väl sitt eget lands som främmande länders vittra literatur. I synnerhet fängslade de moderna skalderne och skriftställarne hans intresse, och i deras tonart började han snart stämma sina dikter. Ty skald var han redan på skolbänken, och det ej blott mera på lek, som andre begåfvade ynglingar, utan på fullt allvar. Skaldens bana skulle bli hans, och han diktade flitigt redan nu. Egendomligt är det att iakttaga den säkra formkänsla, som röjer sig redan i hans första dikter, trots alla deras brister i öfrigt. Innehållet var naturligtvis dels osjälfständigt, dels oklart och föga betydande. En och annan af dessa dikter letade sig ut till en kalender eller en tidning, och inom några år började man i enskilda kretsar lägga märke till den unge verssmidarens talang.

Fredin var ej häller den, som höll sig tillbaka. Road af sällskapslifvet och smickrad att se sin talang uppmärksammad, saknade han ingalunda sin fåfänga, hvilken lätt kom den som mindre kände honom att tro

det han hade för sig en betydligt egenkär person. Därmed var det dock icke så farligt. Hans fåfänga var helt och hållet af den barnsligt naiva arten, som man väl någon gång kunde le åt, men ej förarga sig öfver, och den uppriktiga aktning han hyste för den höga konst, hvaråt han egnade alla sina bästa tankar, hindrade honom att låta självkritiken söfvas. Tvärt om, han var en sträng granskare af sina värser, hvilka han mödosamt filade, och var sällan helt belåten med hvad han gjort. Däri låg också möjligheten för den vackra utveckling hans poesi på sista tiden skulle vinna.

Snart började också Fredin väcka en allmännare uppmärksamhet, mindre genom sina originalpoem, än genom de öfversättningar från engelske, tyske och franske skalder, som tid efter annan blefvo synliga, undertecknade med hans namn. Dessa poetiska tolkningar voro utförda med den största smidighet i återgifvandet af originalets tankar och bilder och en allt jämt växande säkerhet i den yttre formskruden, hvilken säkerhet han småningom upparbetade till mästerskap. Man erinre sig så ypperligt öfversatta sånger som Tennysons »Locksley Hall», Hugos »Hvem är skulden?», Hoods »Linnesången», flera stycken af Freiligrath och Fitger och många andra.

År 1884 samlade han de bästa af dessa öfversättningar och utgaf dem under titeln ***Skilda stämmor.*** *Samlingen mottogs af kritiken med enstämmigt bifall, och Fredin hade nu inskrifvit sitt namn bland våra bäste tolkare af främmande skalder.*

Sina »Skilda stämmor» hade han beledsagat med ett företal, som på samma gång utgör en estetisk och politisk trosbekännelse. »Hos nästan alla de mer eller mindre representativa diktare, hvilka jag sökt öfverflytta till svenskt tungomål», säger han där bl. a., »återfinna vi de drag, som företrädesvis karaktärisera vårt århundrade, de stora tankar, de djupa sanningar, åt hvilka tidehvarfvets ledande tänkare gifvit form och klarhet, mänskligheten glödande frihetslängtan, drömmarne om framtidens förlofvade land, där lyckligare slägten en gång skola bo och bygga . . . Genom de moderne diktarnes skapelser ljuder — i starkare ton hos några, i mildare hos andra — århundradets »oändliga melodi», den oppositionella stämningen mot det bestående förtrycket, mot den bestående dogmtron, den må vara religiös eller politisk-social.»

Denna »oppositionella stämning» var i allt hans egen. Med hänförelse slöt han sig till den nya tidens program, sådant det fick sitt uttryck hos den falang af unge författare, som hos oss uppträdde i början på 80-talet. Han skydde ej ens att vara med om dess flerahanda öfverdrifter. I värs som prosa, i poetiska tendensdikter och i kritiska tidningsuppsatser kämpade han med för att bereda partiets åsigter seger. Utan tvifvel har denna kamp förts af renaste öfvertygelse, äfven där man kunnat tycka att både de uttalade åsigterna varit allt utom originela och de konsekvenser, hvartill de kunnat leda, allt utom lockande. Fredin för sin del hade också allt för mycket af känslo-

människans lätt uppflammande entusiasm och ej nog skarp kritisk blick för att i förstone kunna märka skilnaden mellan några af de unga meningsfrändernas ideal och det som talade ur de skalders dikter, hvilka först väckt hans hänförelse för frihetens evangelium. Men han var ej rädd att säga ut den mening, han uppriktigt hyste, och äfven där ungdomsmodet tog sig ett väl omoget uttryck, var det gärna något hjärtevarmt däri, som talade till förf:s fördel.

Under allt detta lefde han en literatörs lif i hufvudstaden, för sin utkomst allena hänvisad till sin penna. Man vet, huru uppfyldt af vanskligheter och bekymmer ett sådant lif ännu i dag kan vara i vårt land, äfven och kanske ej minst för en man med talang och utpräglade åsigter, och Fredin undgick ingalunda att däraf omildt beröras. Sjukligheten och en bristande förmåga af initiativ bidrogo ock att göra hans ställning bekymmersam. Den förra tvang honom ofta nog till overksamhet, och den senare gjorde att han vid många tillfällen ej »kom sig för» med ett planeradt arbete. Under dessa år — de första af 1880-talet — verkade han bl. a. som föreläsare vid Arbetareinstitutet i statskunskap. På dessa föreläsningar nedlade han mycket arbete, och han lär äfven varit synnerligen omtyckt af sitt auditorium. En tid deltog han äfven i redaktionen af ***Folkets bok,*** *en »ordbok för nyttig kunskap», utgifven af K. P. Arnoldson, — ett arbete, som, trots flere i ögonen fallande brister, dock hade förtjent ett bättre öde än att helt tvärt af-*

stanna. Vidare verkade han som öfversättare äfven i prosans form och utgaf tvänne häften ***Fria tankar,*** *tolkning af en del föredrag och uppsatser af den amerikanske skriftställaren* ***Ingersoll.***

Efter en kort föreläsningsturné i landsorten tillbragte Fredin större delen af året 1885 vid vestkusten, mest i Göteborg, där han till ett par af stadens tidningar lemnade en del bidrag så i bunden som obunden form. På hösten inträdde han i tidningen »Bohusländingens» i Uddevalla redaktion och kvarstannade vid denna befattning något öfver ett år. Hans gamla onda, bröstlidandet, hade nu i hög grad tilltagit, åtföljdt af svåra blodhostningar. »Hela sommaren och hösten», skrifver han i slutet af år 1886 i bref till sin syster, »har jag varit sjuk, legat tidtals och staplat uppe tidtals, och endast någon gång ibland har jag för ett par timmar känt mig frisk. Lungkatarren vill inte släppa, ehuru jag endast då och då spottar blod, men hostar dagen igenom . . . I st. f. att göra mig frisk har vestkusten afkortat åtskilliga år af mitt lif. Läkarne föreskrifva resa söderut. — Och så skall väl ock ske», tillägger han.

Resan vardt också planerad, då han i december 1886 återkom till Stockholm, och skulle företagas med segelfartyg till Frankrike, men uppgafs plötsligt. Fredin tillbragte i stället någon tid i Stockholm, men var en vacker dag helt oförmodadt försvunnen, och först efter en tids förlopp fingo hans vänner veta, att han vistades i Helsingland.

*Han hade dragit sig tillbaka i landtlifvets stillhet hos en god vän för att mera ostördt kunna arbeta på en del poetiska planer, som han uppgjort, och i främsta rummet på ett skådespel, »Bränningar», af hvilket han lofvade sig mycket, men som oaktadt träget arbete aldrig vardt fullbordadt, utan föreligger endast i halffärdigt skick. Han gjorde täta utflykter i det vackra landskapet, studerande natur och folklif — läsaren finner i föreliggande samling några poetiska minnen från dessa ströftåg, i synnerhet från Delsbo, — och trifdes synnerligen väl i lugnet, stillheten och den rena luften, som inverkade välgörande på hans sjuka nerver. Också vardt denna tid hans mest produktiva. Utom en del skizzer och smärre poem skref han här sommaren 1888 sin största dikt, »rimkrönikan» **Vår Daniel.** Fredin hade sökt och äfven lyckats erhålla ett stipendium af Svenska akademien och hade funderat på att söka vinna ett akademiskt pris. När »Vår Daniel» var färdig, sände han dikten till sitt allt i alla, sin syster, fröken **Anna Fredin,** som i flera år varit honom i den ömmaste mors ställe, och understälde hennes omdöme, huru vida dikten borde insändas till täflingen. Systern inlemnade den, ehuru, såsom hon själf uppgifvit, ej utan tvifvelsmål rörande dess lämplighet som täflingsskrift. Resultatet vardt som bekant Svenska akademiens **stora** pris. »Vår Daniel» är också tvifvelsutan Fredins gedignaste arbete. Det hvilar en egendomlig lokalfärg och tidsstämning öfver dikten, och det*

poetiska innehållet är lika fullödigt som formen är rikt växlande och ofta af stor klangskönhet.

Fredin kom vid jultiden till Stockholm för att på högtidsdagen mottaga belöningen. Hans namn hade nu med ens blifvit berömdt, och han drogs åter in i det bullrande, enerverande sällskapslifvet, för hvilket hans hälsa nu mindre än någonsin passade. Bröstsjukdomen hade ej kunnat dämpas, än mindre öfvervinnas under norrlandsvistelsen, och Fredins tillstånd försämrades märkbart under sistlidne vår. Han kunde ej bevista festen till firandet af franska revolutionens hundraårsminne å Hôtel Continental den 5 maj, till hvilken högtidlighet han skrifvit sin anslående dikt **Sekeldagen,** *hvilken som bekant väckte åtskilligt uppseende. Han flyttade nu jämte sin syster öfver sommaren till Södertelje, men svagheten tilltog allt mer. Man började märka att det raskt led mot slutet, och den 27 juni på morgonen utandades han lugnt och stilla sin sista suck. Döden kom nästan omärkligt; han hade natten förut drömt att han den dagen kl. 9 f. m. skulle få en väntad underrättelse med posten. Precis samma klockslag afled han.*

* * *

Fredin kan väl näst efter Bååth betecknas som den talangfullaste af våra skalder af det unga slägtledet. Dennes originalitet äger han väl ej och ej häller ns kraftiga kynne. Der Fredin söker anslå en kraftig ı, märker man gärna en viss ansträngning, isynnerhet

där det kraftiga närmar sig det vilda, såsom t. ex. i »Tattar-Erik». Denna dikt, en af Fredins mindre lyckade, röjer för öfrigt en påfallande likhet med ett stycke af Tennyson (se dennes »Rizpah» öfversatt af Fredin i »Skilda stämmor»), af hvilken skald Fredin i allmänhet tagit starkt intryck. Äfven af andre modärne skalder har han rönt mer eller mindre tydlig inverkan — så är t. ex. den väl berättade »Ingrids historia» tydligen utförd efter mönster af Bret Harte. — Men isynnerhet är det Snoilsky, hvars fina fulltoniga formgifning stått för Fredin som en lysande förebild, och det måste erkännas, att lärjungen i rätt mången utmärkt väl funnen strof kommit mästaren nära, såsom i dessa i poemet »Sommarafton»:

»Genom dungen slingrar stigen
under mörka kronors sus,
och på dunkla odonriset
dallrar solnedgångens ljus.

Skära, klängande i mossan,
stå linneorna i blom,
slösande i juliqvällen
mandelångans rikedom.»

Det vekare känslolifvet är i allmänhet hans sfer, och han har i synnerhet med delikataste penselföring lyckats måla en hel liten serie naturbilder, som äro uttryck för någon sådan stämning. En skär känslighet dallrar ur dessa bilder och tonar läsaren ytterst välgörande till möte. Men ha de än ett egendomligt behag, äro de ej synnerligen växlande. »Vår Daniel» utgör

dock i detta hänseende ett undantag — här finner man Fredin mäktig af kraftigare, mer karaktäristiska utmålningar än man skulle förmodat — och denna dikt häntydde måhända på en kommande utveckling af mer mångsidig art, som nu döden afbrutit. Törhända hade Fredin ock, om en längre lifstid förunnats honom, kunnat skänka oss flera dikter af den äkta balladstämning som »Requiescat!», ett af föreliggande samlings vackraste stycken.

Hans skådespel »Bränningar» ligger som nämdt ofullbordadt — det har varit fråga om, att det skulle fulländas af annan hand —, men ett annat sceniskt arbete, ***Biltog,*** *hann han till fullo utföra, innan pennan för alltid sjönk ur hans hand. Det skall innevarande höst uppföras på Svenska teatern.*

En andra samling lyriska poem — äfven de till större delen förut offentliggjorda — af ungefär samma omfång som denna, skall nästa år utgifvas.

Och härmed hänvisa vi läsaren och läsarinnan till sjelfva dikterna, under den vissa förhoppning att framför allt den senare ej utan en liflig medkänsla skall läsa den bortgångne sångarens blidt vemodiga, af smekande välljud genomandade strofer.

Stockholm den 23 september 1889.

J. A. Runström.

VÅR DANIEL

EN RIMKRÖNIKA

ANNO 1644.

BELÖNAD MED SVENSKA AKADEMIENS STORA PRIS
DEN 20 DEC. 1888.

Han fäktade fast förvtan flerd.
oc ther til var han nöddir.

Biskop THOMAS

I.

Kaplanen.

Vällärde kaplanen herr Daniel
i Älfdals gäll
han satt betänksam i hågen . . .
Han såg icke glad ut som annars jämt,
då på läpparne bodde glam och skämt
och omärkt i stånkan sjönk fraggiga rågen.
I vinterqväll
brann brasa å häll,
och stormen bände i fönsterbågen.

På bordet framför honom låg ett bref,
där prosten skref,
mäster Olaus i Mora,
att nästa morgon han väntade in
i tidig otta kaplanen sin
att höra nymären, sällsamma, stora.
Så strängeligt bjöd
nu riksens nöd
till kamp att vinna eller förlora.

Han skref, att när ofred stode för dörr,
som ofta förr,
det dugde icke att svika,
och mente tro på, att en presterock
nog kunde väl leda en bondeflock
mot juten som djäfvulen utan att vika . . .
och visste man,
det fans en och ann',
som kunde fäkta så väl som predika!

»Landshöfdingen», skref han, »i Mora är
och tingar här,
att hopen till vapen må taga.
Det gäller örlig mot Särna fjäll...
Men endast så visst mäster Daniel
till höfding dem gifves, åt Norge de draga,
ty någon ann'
till höfvidsman
än eder dem tyckes icke behaga —»

Han satt där med rynkade ögonbryn
och mulen syn
och stödde sin skäggiga haka.
Han stirrade ut öfver isblank älf,
hvad än han ville, han visste ej själf,
besluten gingo fram och tillbaka...
Han hade ej lust
till fäjd och dust
och ville ej hemmets glädje försaka.

Han hörde hur vaggan gick sin gång
vid salmesång
i kammaren innanföre;
där slumrade rosig en liten kind,
som kanske skulle i väder och vind
en gång få tigga tillhopa hvart öre...
Då skalf hans barm,
då sjönk hans arm,
och strupen drogs samman som af ett snöre.

Det var ju hans dyraste lifsklenod,
det späda blod,
som modern till hvila vyssar!
Och hon, hans trofasta hjärtevän,
som kärlek fick och som gaf igen
i dagens id och i aftonens kyssar!
Hans stilla lif
med barn och vif
väl gälde för mer än jutar och ryssar!

Och hade han ej för sitt herdekall
i hvarje fall
att inför Herranom svara?
Af honom han fått sig förtrodd sin hjord
att vakta och leda med lifsens ord,
att fåren ej fölle i satanas' snara...
En andans man,
nu fordrades han
i världsliga uppsåt med ofrid att fara.

Men så föll tanken på Engelbrekt,
på Stureslägt
och fäjden under kung Gösta...
Och om han stupade för sitt land,
nog skulle hans kungliga fröken sin hand
väl räcka ut att hans närmaste trösta
med tak och bröd...
Och riksens nöd
den enskildes ve måste öfverrösta!

Och folkets rop? Ja, han kände igen
sina Dalamän,
som älskade Älfdalskaplanen!
Han visste han var dem rätt väl i lag,
som den där ej skydde ett nappatag,
om också det gälde med självfvaste fanen.
Ingen herreman
deras jaord vann,
men presten allenast i simpla kaftanen.

De visste ju ock, att från forna dar
hans lynne var
ett arf från dugande fäder.
Och nu som ett eko det ljöd i hans tjäll:
»Vi vilja ha våran Daniel,
då det gäller att draga blodiga kläder!
Med honom vi gå
att glade slå
vår ovän och skingra'n för himmelens väder!»

Hvad skulle han svara? Han visste ej,
om ja, om nej —
de vägde emot hvarannan.
Då rörde någon vid stolens karm,
han visste nog hvem ... och mot mjuk en arm
han lutade sakta den brännande pannan,
och för en stund
vid älskad mund
den lisande glömskans läkedom fann han.

II.

I Mora.

»Mig lyster just skåda honom, eder karske kaplan,
För hvilken bönderna rata en herre, vid fäjder van,
som stått under salig kungen vid Leipzig och Lech
och lärt sig med blod att skrifva och icke med bläck!

»Ej duga i ofredstider teologia och latin,
och föga lär norsken springa för barsk blott en min!
Men så är seden i Dalom hos de gode män
att följa sitt eget hufvud, som fordom så än.

»Den höga öfverheten de lyda väl denna gång
och äro villige göra dem norskom förfång,
men trilskan dem sitter i skallen som koppar i
häll,
som hörs, när de skria mot oss om »våran Daniel».

»Mig tycks dock kaplanen dröjer, han gör sig ej
brådt;
men skål dock, herr prost — må säga, att ölet är
godt...»
Och höfdingen från Falun han drack med sin
värd,
där de gonade sig i värmen från sprakande härd.

Den vördige herr Olaus han sväljde en klunk
och menade skilnad vore på munk och munk,
och finge väl blott hans nåde se Älfdalens prest,
.n skulle nog säga, att hopen här valt sig hvad
bäst.

»Hans farfar satt prost i Mora, och den förste han var,
som här om Lutheri lära sitt vitnesbörd bar;
i förstone illa slagen, hvar skälm dock han undan vrok,
tills styfvaste nacke böjdes i Herrans ljufliga ok.

»Och far hans, prosten Moræus, salig kungens betrodde man . . .
hvart knyst som tydde på själfsvåld i Mora kufvade han!
Jag kan väl ej örlig leka, min arm är för svag,
men mäster Daniel, tro mig, äger ett annat lag.»

Den myndige Petter Kruse han gaf icke svar på tal,
men reste sig upp och tömde sin fylda pokal;
han gick se'n ett slag i kammarn och sväljde sin harm
och stannade sist vid fönstrets ektimrade karm.

Mot skiftande runda rutor, fästa i bly,
i guldklart skimmer lyste morgonens sky: —
därutanför kyrkovallen och kyrkan han såg
och skogens snöiga stammar och Siljans frusna
våg.

På tornet tindrade korset i morgonens ljus
och flock efter flock drog samman emot Guds
hus.
I dag landshöfdingen lofvat, de svar skulle få,
om Daniel vore hugad mot Särna att gå.

Då hördes det sorl därute och hurrarop,
och hattar och lufvor svängdes i larmande hop,
som väjde undan på tunet för en herre till
häst . . .
»är», sade mäster Olaus, »där kommer vår prest!»

Den myndige Petter Kruse han satte sig rak,
beredd att höra kaplanen svara på sak.
I förstun stampade någon ... det rörde vid låsets vred,
och våran Daniel stod där, bugande sitt: »Guds fred!»

»Välkommen», hälsade prosten, »stigen fram till vårt bord
och låtom oss nu förtroligt byta tankar och ord;
I veten hvad frågan gäller till ve eller väl
och mågen på samvet svara som ärlig själ.»

Den myndige Petter Kruse han mätte sin man
och talade om hur elden i knutarne brann;
i Tyskland fäjden mot kejsarn för evangelium och tro
och vid gränsen juten, som lurat och spänne sin klo.

Nu hade senaten pröfvat att näpsa hans arga list
och taga hvad tagas kunde som ett tack för sist;
mens fältmarskalken tog Jutland med väpnad hand,
så bådades Dalamännen mot Norges land.

Af ålder Särna socken varit svenskmannabygd;
och nu skulle Sverige bjuda ånyo sin kronas skygd,
bjuda de män af Särna både gudstjänst och lag —
och ginge det ej med godo, så med hugg och slag!

Från Mora, från Älfdal och Venjan kommit rustade män;
herr Daniel vore beryktad som deras gode vän,
och därför ägde han draga med våld eller goda skäl
m höfvidsman mot Särna att öfva senatens befäl.

Herr Daniel satt vid bordet och strök sitt krusiga skägg
och stirrade under talet betänksam i vägg...
Och när så höfdingen sporde honom om svar,
han menade, att ej rätte mannen han var.

Att lyda öfverheten nog gärna han vill;
men föra lekamliga vapen ej hörde hans ämbet till...
Nog kunde den höga senaten väl finna en ann',
som bönderna kunde leda fullt så godlikt som han.

Den vördige mäster Olaus till orda då tog
om Judas den makabeen, som hedningen slog,
han talade om martyrer i Abrahams sköt'
och med maning att lyda i bisp Rudbeckii nam han slöt.

»Själf han I ju barn», han sade, landshöfdingen
ock till slut;
»betänken, om faderlöse de stöttes i världen ut!
Står icke vår kungliga fröken utan skydd eller far?
Och I viljen neka att draga till hennes försvar!»

Herr Daniel kände fuktigt i sina ögonvrår...
»Nå! så ... må göra ... i Herrans namn mot
Särna jag går!
Min hustru och pilten i vaggan befaller jag Her-
rans nåd
och böjer mig nu och alltid inför hans vilja och
råd.»

III.

Genom sjumilaskog.

Och klockorna ringde i Älfdals kapell
i ljusnande arlatimma,
och sakta gled nedåt blånande fjäll
den kalla, frostiga dimma.
Mot öster där lyste en blekröd kant,
som växte i skimmer vid skogig brant,
tills på sistone solen
gick upp i blod
och lyste in öfver predikstolen,
där mäster Daniel rustad stod.

Ej slik en otta han hållit förr
som den i dag han predikar:
från altardisken och ned till dörr
musköter glänste och pikar
och armborst, ärfda från fordomtid
och spända en gång i kung Göstas strid...
Men hjässorna böjde
sig vid hans röst,
och salmen brusande mäktigt höjde
sig ur de andaktsuppfylda bröst.

Han talade till dem om Israel,
som drog genom Midians öcknar
och bröt sig väg mellan stalp och fjäll
mot ängd, som hägrat i töcknar;
han lyste Guds frid öfver alla dem,
som skulle draga från hus och hem;
de hade att vinna
sitt Kanaan,
och skulle målet de än ej hinna,
dock Herren lefver och prisad han!

Och amen han läste, och utgångssalm
den sjöngs af skäggiga munnar —
och åter ljommade klockornas malm,
som uppbrottstimmen förkunnar.
Tuhundra de stälde sig socknevis
i spridda rotar på älfvens is;
på skuldran glafven
och skida på fot —
och vantad näfve grep fast om stafven
att Särnabygderna skrinna mot.

På kyrkovallen och älfvastrand
stod kvinfolk i skock och skara;
det var som ristes dem hjärteband,
när männen de sågo fara:
en miste sin make, en ann' sin son,
en tredje togs fästemannen ifrån . . .
Nu skulle de bida
i öde tjäll; —
och ve nog ändar och hjärtekvida
den leken under herr Daniel . . .

Och mäster Daniel hängde läpp.
ej god var början på slutet,
ty länsman fått sig slik färdeknäpp
i synen redan af krutet,
att, svedd och bränd för sin lefnads dar,
han nöddes att stanna i krankhet kvar.
Vid prestens sida
han kallats att stå...
Till verket Daniel thy fick skrida
att ensam fresta sin kraft för två.

Från prestgårdsloftet där viftade hvit
en sista hälsning från henne;
en afskedsblick blott, en enda dit,
och molnet vek från hans änne.
Han bäfvermössan i nacken sköt
och slängde på axeln sin gamla musköt,
och flink och redo,
i vargskinnspäls,
»framåt» han ropade... Skidor gledo
på skaren knarrande vestanfjälls.

Och Mattes Nilsson från Mora strand
med Susse Erik vid sida
sitt spelverk de skötte på tu man hand,
och tonerna klungo vida
från näfverlurar i lustig låt,
som öfverröstade kvinnornas gråt.
Men drifvan blänkte
mot klara skyn,
och rimfrostgnistrande skogen sänkte
sig bakom skaran för tårad syn.

Kaplanen dem alla drog frammanför,
kommandostaf var musköten,
och efter — ära den äras bör —
med socknetygen kom stöten.
Det var i dag ej med håfven att gå,
han knoga fick, så det kunde förslå,
men gikten i benen
ej kände han,
ty kalken förde han och patenen
och fanan också som märkesman.

De drogo i dagar, de drogo i tre
sjumilaskogen igenom,
trogna kamrater i väl och ve
för hvarandra, hvarjom och enom.
De tågade fram i däldernas djup,
öfver klippornas halkiga, hvita stup,
genom snåriga törnen
i vindfäld skog
och skrämde älgen och väckte björnen,
tills sorl, som brusat, i fjärran dog.

Och när skymningen sjönk öfver öde skog
och mörk vardt stiglösa stråten,
sitt läger för natten skaran slog
i skydd af klippor och bråten.
Snart sprakade lägereldarnes glöd
och stänkte den gnistrande drifvan röd,
mellan furornas stammar
drog vindens sus,
och öfver snöiga bärgakammar
stod himlen flämtande norrskensljus.

De drogo i dagar, de drogo i tre
på skaren med snabba skidor;
i fjärran allt brantare kunde de se
gränsåsarnes glimmande sidor;
allt trängre vordo dem däldernas prång,
tills skogen glesnade på en gång —
och under fjället
låg Särna by
med gråa stugorna rundt kapellet
i sol från strålande vintersky.

»Där», sade herr Daniel, »sen I vårt mål,
dit Herren oss velat föra...
Nu gäller att veta hvad tungomål
där nere de hälst vilja höra.
Först lämpa, men svara de ej därpå,
så, Gudi klagadt! vi måste slå;
men nu månde klinga
basunaljud
och Sveriges blågula fana bringa
om nästgårdsfrämmande dem sitt bud!»

IV.

Ensam.

I kammaren sitter kaplanens vif,
och sanden i glaset förrinner...
Därute blåser en hvinande storm,
och glöden på härden växla form,
medan brasan till aska brinner.
Hon vaggar med foten det späda lif
och sjunger sakta och spinner.

»Vyssa, vyssa liten kind,
ute hviner vintervind
öfver is och öfver drifvor.
Våren kommer dock en gång,
kommer snart med fågelsång,
solig sky och väna vifvor.

Vyssa, vyssa hjärteguld,
mor skall bedja Gud, att huld
lyckan han åt far vill råda.
Far i fjärran beder nog
aftonbön i öde skog,
beder nog för sina båda.

Vyssa, vyssa liten vän,
far skall komma snart igen,
kyssa mor och kyssa gossen.
Vyssa, vyssa barnet mitt!
Ute ligger allt så hvitt
under klara stjärneblossen.

Vyssa, vyssa skatten min,
rid i drömmens rike in,
vyssa, vyssa, mor skall vaka.
Dröm att vackra änglar små
vänligt dig till mötes gå —
och kom morgnad se'n tillbaka!»

Men dunklet det sjunker allt djupare ned,
och månen i moln sig gömmer,
och timmarne skrida sin tysta led...
Om sin hjälte hon drömmer.

V.

Landvinning.

Öfver åsarne ringlade dimblå rök;
det låg där som mila vid mila —
i stugorna inne var hvardagsstök
vid rock och slöjdande bila;
i halmen tumlade om de små,
och getterna bräkte då och då,
i kättarne innestängde,
och på sotig krok öfver spiselsten
i glimmande sken
den puttrande grytan svängde . . .

Men då öfver bärg och dal
mäster Daniels gälla signal
fördubblad af eko skrälde.
Och lif där vardt på hvar förstusval,
ty att skåda hvad saken gälde
man måste ut
om stuguknut:
var det stigmän för dörren och ofredselände
eller domsens basuner och världenes ände?

Väpnade männer i mörka led
vid skogsbrynet kunde man spana,
allt närmare, närmare drogo de ned
under blågul fladdrande fana
och vid smattrande lurar en skallgångsked
rundt byn och kapellet spände . . .
Men folket stod
med häpet mod,
som ömsom kylde och brände.
Likt björnar, i ide ringade in,
dem kämpa bjöds eller offra sitt skinn
för kulan, som skytten sände.
Väl skiftade skräck i kvinnornas hy,
men ungmännen menade: »krut och bly

vi möta med våra bågar,
skam vare den som ej vågar!
och inne på vägg
blänker yxans ägg —
klo äger nog den, hvilken vill sig värna!»
De gamle dock riste betänksamt sitt skägg:
»hvad båtar mot udden spjärna?»
Men då öfver sorlet vida ljöd
en röst som bjöd:
»kommen I kvinnor och män af Särna!»

Mäster Daniel
han stod på trappan till Särna kapell,
redo att läsa lagen;
han syntes högtidlig och allvarsam
och jämkade prestekragarne fram
öfver lurfviga pälsuppslagen.
Och folket strömmade hoptals till;
hvad presten vill,
dem lyste alla att höra,
hvems bud han bar,
hvars anda han var,
och stodo där idel öra . . .

»I alle af Särna» — han tog till ord —
»jag kommer icke med örlig och mord
att dessa bygderna lägga öde
och dränka i blod och i tåreflöde.
En prest jag är, hvilken tjänar Gud
och bringar eder hälsning och vänliga bud
från Svea rikes senat och råde
och från hennes kungliga höga nåde;
de vilja eder räcka sin hand,
att I skolen bindas med brödraband
som trogna, lydiga undersåter
vid Sveriges gränser och krona åter,
såsom varit i våra fäders tid,
endrägteliga städse i allsköns frid. —
Och därför är det vår drottnings vilja,
att I eder mågen från juten skilja.
I hennes ärende nu jag går,
som hennes man jag inför eder står. —
De rätter, som finnas i vårom landom,
skola komma ock eder alla i handom.
Jag bjuder eder vår svenska lag,
som skänker sitt värn både stark och svag
och, lika mot alla, förmår att skydda
i högsta slott som den lägsta hydda!
enom mig I hören dess röst,

som ljuder till fattigan och till rikan. —
Jag kommer med gudstjänst och med predikan,
med himmelrikets hugsvalande tröst
till dig du arma, beklämda bröst!
Jag kommer till dig, du, som fåvis klagar,
från honom, som lisar såväl som han agar!
Jag kommer till dig, du suckande mod,
jag kommer med Herrans lekamen och blod!
Jag kommer med frid till de dödes boning
från Den, som i döden har bragt försoning!
Jag kommer till äkta makars förbund
med välsignelsen ifrån altarrund!
Jag kommer med dopets saliga vatten
att frälsa edra barn ur den eviga natten!
Jag kommer med det uppenbarade ord
som såningsman till er frostiga jord!
Jag kommer med allt, som vår heliga kyrka
förkunnar att lita på och att dyrka! —
Men tron I mig icke vitnesgill
och viljen I icke lystra härtill,
då äger jag fullmakt att svärdet draga
och hvad jag åstundar med vapen taga.
Jag kan eder tvinga med trug och hot
för öfvermakten att falla till fot!
I edra stugor jag elden kan tända

och — till en varning detta må lända —
samman och sönder eder alla slå
som ett vargayngel både stora och små!
Hälst önskar jag dock att svärdet spara
och samsas med eder, I gode män!
och skiljas som vännen skiljes från vän.
Men nu I mågen rätt fram mig svara
ett ärligt ord i sanning och tro,
som hvarken äger näbb eller klo!»

Mäster Daniel hade talat slut
och skådade ut
öfver folket i bidande vädjan . . .
För hans blick, där han stod på trappans häll,
i solskenet glimmade Falufjäll,
och milslångt i fjärran blånade Städjan;
öfver skinande vidder och bärgabryn
lyste molnfria, bleka vinterskyn,
och nordanvind
bet hvass i hans kind . . .

Ien Särnamännen de stodo där tysta
sluten hop.

Ej någon dristade sig att knysta
med larm eller rop . . .
Hvad skulle de svara?
Skulle redo de vara
sitt jaord till prestens ord att förklara?

Men att gifva bort på en främlings ord
sin fosterjord —
slikt stämplade skam på pannan . . .
Och ögon blixtrade här och hvar,
och långt ej var
till knifven hos en och annan,
och doft ett knot
i växande hot
där steg ur myllrande skara . . .

Mäster Daniel såg,
hur sinnena jäste, men lugn i håg
han sporde allenast: »hvad mågen I svara?»

Och gamle Bröms Mikels till orda tog,
den äldste i byalaget:

»Vi lefva i armod i villande skog,
och hvad frosten icke om våren slog,
oss varder af fogden taget.
Af brunaste barken vi baka vårt bröd,
men ingen har sett oss till i vår nöd.
Och kungen? Han lefva lärer
långt, långt härifrån, jag vet icke hvar,
och föga för oss är han landsens far,
men skatten han dock begärer.
För fyra år se'n som sällspord gäst
kom senast hit till vår bygd en prest
att döpa, viga och jorda.
Men nu lofvas oss lag och rätt
och gudstjänst och annat på bästa sätt,
som vi hörde Daniel orda . . .
Ja, honom känna vi nog igen
och veta, han är de fattiges vän,
en slik en som aldrig ljuger.
I Älfdaln förårs midsommardag
jag hörde'n jag,
och prest han är, så det duger!
Och vill han ärligt i borgen gå,
att vi skola få
så godt, som han nyss det sade,
mig synes det bästa för litet hvar

att gifva ock ärligt ett ja till svar
på hvad han oss förelade.»

Det vardt tyst för en stund . . .
men snart där hördes från mund till mund:
»Bröms Mikels han vet att tala!
Han utlagt oss saken med sans och vett,
och därför vilja vi varda till ett
med de gode männer från Dala . . .»

Mäster Daniel fattade fanan då,
dess flikar, mjuka och sida,
i vinden fläktade gula och blå,
och hans stämma den hördes vida:
»Som rådets och drottningens ombudsman
jag tager an
ert ord utan röstelottning!
Och nu I mågen er trohets besked
på gammal sed
afgifva till Sveriges drottning!»

Och mäster Daniel höjde sin hand
mot himlarand
med svärdet draget ur skida.
Han stafvade före dem deras ed —
mot östanled
tycktes ekot dallrande glida!

VI.

Budkafvel.

Hej! hvad färden den går
utan stig eller spår
öfver glindrande jöklar på löpande skida.
Ifrån Särna kapell
drog han ut i går kväll
genom villande skog att med budkafvel skrida.

Upp till Idre han far,
och mot Hede han drar
för att folket till Vårfrudags högmässa mana.
Till hvart nybyggartjäll
under finnmarkefjäll
genom drifvande snön skall sin kosa han bana.

När han drog ifrån by,
lyste silfverblekt ny
öfver snöhöljda taket till Särnakapellet,
och när Idre han hann,
redan gryningen brann,
och i skullhalmen hanen gol väckande gället.

Och sitt budskap han bar
om hvad timadt var,
och i stugorna lyssnade undrande alla
om kaplanen, som drog
genom sjumilaskog
och med godo fick Särna till fota att falla.

Utan svärdslag och brand
vann sitt rike han land . . .
Att skåda den presten dem lyste att draga!
Ifrån drottning och råd
var han sändningabåd —
Men det lät dock som klangen af Sverre prests saga.

VII.

Vårfrudag.

Det ringer samman på Vårfrudag,
och klangen på dallrande vingeslag
kring ödemarken
den sväfvar som Noe dufva från arken.
Öfver villande urskog och dunkel mo,
där björnen har ide och ulfven bo,
hvilar helgetystnad och sabbatsro
under snöfall från blygrå himmel . . .
Men på stig och stråt
kapellet bortåt
drager kyrkfolk i sorlande vimmel.

De kommo att höra Guds helga ord,
att böja knä invid altarbord
hans makt att sjunga
med pris och lof både gamla och unga.
De komma, åldringar, böjda och grå,
go'vänsfolk, som signelsen vilja få,
och mödrar, som bära i knut sina små
till kristning och vattenösning . . .
De komma att se
den prest, som kan ge
dem både lag och aflösning.

På kyrkovallen det myllrar: där
de möta hvarandra från när och fjär
som goda vänner
nu Särnafolket och Dalamänner;
i grannsämja skaka de ärligt hand,
de äro åter af samma land
och knyta tillhopa de gamla band,
som slitits i glömda strider . . .
Dem tyckes gry
bak den tunga sky
med vårsol ljusare tider!

Där syns han . . . där kommer herr Daniel . . .
af jubel hälsad från trappans häll.
Med glada blickar
han fryntligt och vänligt till alla nickar:
»Guds fred, go' vänner, Guds fred och god dag
I alla af Särna bygdelag,
som möten mig här i godt behag,
stor fröjd det månde mig vålla . . .
men stigen nu in
med andäktigt sinn',
att gudstjänst vi måge hålla!

Snart fans i kapellet ej tom en plats,
där i helgdagspälsar och bästa stats
i from förbidan
de sutto på karl- och på kvinfolksidan.
Så tystnade klockornas vigda malm,
och Älfdalsstöten tog upp en salm
om himmelriket och fridens palm,
som Herren de sina unnar,
om salighetstörst,
som släckes först
i eviga lifsens brunnar.

Och se'n kom presten. Där vestanfjälls
ej hörts predikan som Daniels;
en glimt från ofvan
dem lyste i väldiga utförsgåfvan.
Han var icke sömnig och själaljum
med lagen och evangelium,
som skingrade dimman, som lagt sig skum
på slött och trälande sinne.
Hans stämma klang,
så att muren sang,
och den hördes ute och inne.

Predikan följdes af nattvardsgång,
och skarorna böjde sig under sång
vid altarringen,
anammade ödmjukt de heliga tingen.
Det var dem, som lyste en himmelsk glans
öfver altarekorsets törnekrans,
som droppade Frälsarens blod från hans
dödssargade änne i kalken . . .
Och när alla fått
sitt beskärda mått,
det gälde äktenskapsbalken.

För fyra hjonelag höjdes pell,
och oförtruten herr Daniel
dem vigde samman
till äkta makar i nöd och i gamman;
han önskade himmelens bästa frid
dem måtte beskäras för allan tid
i helgehvila och hvardagsid;
han önskade barn och blomma
att växa i kraft
med stigande saft,
deras bygder till fröjd och fromma.

Se'n gälde det barnen . . . väl tio det var,
som buros att döpas af prestefar;
i famnen tog han
de gråtande späda, och vänligt log han . . .
Men alla voro dock ej så små,
och en och ann' kunde redan gå
och tultade fram att för funten stå
och få sig vatten på änne.
Men då gick på tok . . .
Ur herr Daniels bok
de refvo minst sidor tvänne.

Men timmarne gingo . . . Från altarrand
vid sista amen han signande hand
mot skaran höjde,
och tårade blickar vid läraren dröjde. —
Men ute snöar det icke mer;
en solglimt strålar ur molnet ner —
ett gyllene fridens varsel, som ler
och i skimmer sitt löfte skrifver;
det siar, att
ur töcken och natt
skall randas morgon, som blifver.

VIII.

Hemkomst.

Men tiden kryper som snigeln trög
för dem, som vänta,
och skogen reser sig mörk och hög
mot blick, som flög
på fjärran förlåt att glänta.

De nöta dagen, som fordom de nött,
men fröjd ej har den,
och ingen kommer från hygget trött
att varda mött
af rykande aftonvarden.

De vakna hvar morgon till tärande ve
som änkor redan,
sorgtyngda läppar ej orka le —
och böjda se
de ingen lindring på svedan.

De spritta ibland, som om lurars ljud
förstämda ljöde,
och i drömmarne komma sorgebud,
att svepeskrud
de skola sömma de döde.

Och dagar komma och dagar gå
med snö och töcken; —
de stirra mot himlen, som hänger grå,
och skilja på
de gitta ej helg och söcken.

Deras käre dem bäddats i drifvans fäll
vid himlaranden . . .
Men dagen skymmer, det lider mot kväll
i Dalagäll
längs buktiga älfvastranden.

I vester rodnar vid isblank brant
den mulna dimma,
som brinnande slagg öfver skogens kant
där lyser grant
bloddrypande solens strimma.

Då . . . Jubel följer på sorgens gråt
och sol på skurar . . .
Från hinsidan älfven ljuder hitåt
en segerlåt
från välkända näfverlurar.

Du gode! De komma, de komma igen
i fylkad skara,
Moras och Älfdals och Venjans män!
Så åldring som sven
har trotsat dödar och fara.

Och mäster Daniel höjer sin röst,
där fram de tåga . . .
Och sången brusar ur vidgade bröst
om Herrens tröst
i fäjder och ofredslåga.

De sjunga Deboras segersång,
som skriften lärer,
de sjunga om Faraos dränkta tvång
med kämpar mång
och vagnar och resenärer.

Men när de hunnit till kyrkovall,
sitt »halt!» han sade,
se'n tåget var ändadt och fäjden all,
sitt höfdingskall
i händerna dem han lade.

Han tackade dem för den lit och tro,
de honom visat,
och bjöd dem nu draga i lugn och ro
till hvar sitt bo
med fröjd, att juten de risat.

»Guds fred eder alle, som följt mig åt
i tro och ära!
Vi ve icke vållat och klagolåt
på fäjdestråt —
det vitne man skall oss bära!»

Han vände sig om... Vid hans eget tjäll
stod mor på trappan.
Men ur hopen brusade: »hell och säll
vårom Daniel,
vårom höfding i prestekappan!»

FINIS.

BLANDADE DIKTER.

Försommar.

Ej vårens knoppande fägring,
ej strålande solskenshägring
kring dunge och åkerren;
ej böljornas lösta glitter,
ej fåglarnas glada kvitter,
ej fröjd, som sjudande spritter
i kapp med safven i gren . . .

Ack, maj är tilländagången,
och dämpad är fågelsången,
ett eko endast, ej mer!
Den kraft, som svälde i skogen,
måhända ej varder mogen,
ty sommarn sällan är trogen
de löften, som våren ger.

De dunkla ängarna sia
om härjande slåtterlia,
som fäller blommor och strå . . .
Dock, dåre är den, som klagar!
Än vänta vi vackra dagar:
det doftar från äng och hagar,
och himlen är sommarblå.

Vildrosor i snåren blossa,
och kylig, svällande mossa
dig bjudes till hufvudgärd . . .
Här inne är ljuft att blunda,
i tystnadens lugn begrunda
de ting, som händt eller stunda
därute i kämpande värld.

Här kan du ditt inre samla,
när minnena från det gamla
ånyo få lif och röst.
Här svalkas det heta blodet,
här ångrar du öfvermodet
och sår, som — du knappt förstod det —
du slagit månget ett bröst.

Här hör du från vester och öster
en kör af fylliga röster,
som hälsa gryende dag.
Här hör du stormklockor ringa,
här hör du smattrande klinga
de lurar, som bud dig bringa
om stora, stundande slag.

Här kan du en hviskning höra
i vindens sus vid ditt öra
ur häfdernas dimmiga dal:
»du ock har din plats i striden,
men välj, förrn stunden är liden,
och blicka i ögat tiden,
att ej du ångrar ditt val!»

Upp därför att svärdet hvässa
och stolt med högburen hjässa
gå fram för bidande folk,
gå fram att stödja de svaga,
att trösta bröder, som klaga,
och mörkret ur dälderna jaga,
en ljusets, en sanningens tolk!

Dock, maj är tilländagången,
och dämpad är fågelsången,
ett eko endast, ej mer!
Den kraft, som svälde i skogen
måhända ej varder mogen,
ty sommarn sällan är trogen
de löften, som våren ger.

Öfver Golgata.

Vill du väg för nya tider bana,
vill du slag för folkens frihet slå,
vill du höja andens upprorsfana,
öfver Golgata din väg skall gå.

Vill du bringa något stort i dagen,
skall du lida örtagårdens kval,
skall du digna under gisselslagen
och bespottas i Pilati sal.

Vill du månglarne ur templet jaga,
föra kojans talan i palats,
bargad skuldra måste korset draga
mot den branta hufvudskalleplats.

Vill du söka i din mån försona
mänskligheten mörka syndaskam,
hånfullt under uddhvass törnekrona
å ditt änne sipprar blodet fram.

Har du mod dock känna såren glöda,
öppna spikesår i hand och fot,
har du mod på korset att förblöda,
blickande förmörkad himmel mot, —

då skall stenen vältras bort från griften,
solig skimrar påskens morgonsky,
och uppstånden — den fullkomnas skriften —
hälsas du af tiderna, som gry.

1885.

Sol öfver Salamis.

Han gick en sommarnatt vid vikens strand;
i mattrödt skimmer lyste himlens rand,
och nejden vaknade till soluppgång
med lagerskogars sus och fågelsång.

Han gick der blek i kvalfullt drömmeri,
som om han kväfva sökt ett smärteskri;
hans ögon gnistrade i feberglans,
och kring hans hår låg dufnad murgrönskrans.

Än dagens id ej vaknat i Athen; —
från villan flämtade dock lampors sken,
och utåt viken klang i ljusnad natt
Afroditehymn ur rusigt skratt.

Han suttit nyss därinne som korag,
den yraste i ystert dryckeslag.
Men så med ens till galla vardt hans vin,
och skrattet i hans öron skar som grin.

Med mörknad blick han stötte flickan hän,
som skälfde het af älskog på hans knän,
och hastade att vid naturens bröst
få suga åt sitt sjuka sinne tröst.

Hans mantel skrynklad var af armar tu,
och på hans läppar brann en kyss ännu,
men leda krökte samma läppar dock . . .
och kransen slet han bort ur krusig lock.

Och som i natt tillförne gång på gång:
i älskogsras vid strängaspel och sång
han sökt att döfva sina tankars kval
och trott sig dricka fröjd ur fyld pokal.

Men nu . . . I ljusningen på dimblå sky
han trodde ock för sig en morgon gry
och grubblade, ack, spörsmål utan svar,
på hvad han ville och på hvad han var.

Han kände styrka svälla i sin barm,
han kände senan knyta sig i arm,
han kände dunkelt än i hågen gro
förtröstan, självtillit och framtidstro.

Men ingen honom äggade till id,
och senan slaknade i dådlös frid;
hans tankar ville ingen tro uppå . . .
Försmådd — nåväl, han sökte glömma då.

Han kände dock hur luften vida kring
var fyld af aningar om stora ting;
    hörde härrop, hörde vapendån
    segersångerna från Marathon.

Nymäret om Miltiades' bedrift
det stack hans sinne som en gadd med gift;
och kring hans läger flydde stund från stund,
men till det heta ögat kom ej blund.

Han hörde dock i dunklet sällsam röst,
som hviskade i djupet af hans bröst,
att ödet ropar honom ock till strid,
men att han ödmjukt bida må sin tid.

Den hviskade, att drömmarn får ett mål,
att viljan spänner sig som härdadt stål,
att han från smekningar och bägarglam
för fylkingspetsen skall gå härklädd fram.

Den hviskade, att Hellas alla land
få skåda segersvärdet i hans hand,
att de, som fordom honom stått emot,
i dammet skola krypa för hans fot.

Han stannade vid krökningen af strand;
liksom till ed han lyftade sin hand,
och första fläktarne af morgonvind
med doft af lager smekte nattblek kind.

Den hvita sanden lyste dunkelröd,
Hymettos' höjder badade i glöd, —
och ung Themistokles såg segerviss,
när sol steg guldklar öfver Salamis.

Requiescat!

Och unga drottningen på sotsäng hon låg;
men genom öppna fönstren hon vårgrönskan såg:
där lyste äppelblommen, där doftade lind,
och heta ännet smektes af örtagårdsvind.

Med magra fingrar knöt hon af väpling en krans:
om ängarna hon drömde i majdagens glans,
om skogen, ack, den svala, som susade mörk
med röda nyponsnåren mellan fura och björk.

Ty mer än kungaborgens glänsande stål
hon älskade dock skogens mossiga stråt;
där älskade hon vandra ofta dagen lång,
lyssnande till suset och fåglarnes sång.

Där följde hennes blickar dagrarnes lek . . .
Men sjunket lyste ögat och kinden var blek,
och snart hon ej förmådde att vandra dit ut,
och sven som tärna visste, att det led mot slut.

Och konungen han trädde i kammaren in.
Hon log och sade: »Sätt dig, käraste vännen min;
och tack för år som flyktat, för kronan som du
gaf; —
men ack! jag vill ej läggas i stenmurad graf!

»Det är så kallt därnere, jag älskar sol och vår
och vill, att fåglarne sjunga requiem kring min
bår.
H d båtar namnet ristas i gyllene skrift?
N , lofva mig att reda i skogen min grift!

»Där skola träden skugga drottningens lägerstad,
som göms, när hösten kommer, af gulnade blad,
tills vårvind sopar bort dem och strålande sol
ur töande drifva väcker sippa och viol!» —

Och konungen han kysste den bleknande mund;
och trötta ögon sjönko tillhopa i blund . . .
Igenom öppna fönstret doftade lind,
och den dödas änne smektes af örtagårdsvind.

Men konungen han glömde hennes sista ord:
i skumma borgkapellet hon vigdes till jord,
och blystöpt kista sänktes i stensarkofag,
å hvilken mästarhänder mäjslat ut hennes drag.

Där låg hon blek i marmor; och orgelen ljöd,
och genom målad ruta föll kvällsolens glöd,
och munkarne de sjöngo både mässa och salm
och rökverksångor fylde koret med kvalm. —

Där låg hon blek i marmor... Men tiden den gick,
och sekel följde sekel i växlande skick.
Den stolta kungaborgen sjönk i ruin,
och öfver ödemurar klängde murgrön och vin.

Den forna örtagården vardt vildaste skog,
igenom brustna hvalfven vårsolen log,
och gröna mossan smög sig öfver korgolfvets häll,
och fåglarne där sjöngo från morgon till kväll.

De byggde sina nästen kring glömd sarkofag,
å hvilken mästarhänder mäjslat blida drag;
de sjöngo rundt om grafven i rosornas doft
ett vårens reqviem öfver multnande stoft.

Och trädens kronor skugga drottningens lägerstad,
som göms, när hösten kommer, af gulnade blad,
tills vårvind sopar bort dem och strålande sol
ur töande drifva väcker sippa och viol.

1885.

Tannhäuser.

Läppar glöda, blickar flamma mot den fångne jordeson;
och i pärlande pokalen sjunka minnen fjärran från.

Sångaren, som har förgätit bleka furstedotterns namn,
sjunker, dårad och betagen, i fru Venus' mjuk famn.

Röda rosor vekt hon slingrar kring hans tinningar i krans,
och han domnar vällustrusig, viljelös och utan sans.

Djupt från bärgets klyfta tränger huldresång och strängalek,
vyssande hans matta sinnen huldt till ro med kärligt smek.

»Dröm», hon hviskar, bärgets drottning, »dröm om evig älskogsfröjd,
dröm om hvita lemmars fägring under luftig slöja röjd!

»Dröm om bärgets sol, som flammar gnistrande och dunkelröd,
öm om famntag, dröm om kyssar, brännande som djupens glöd!

»Dröm min konung, dröm och vakna, morgnad ur din korta blund,
för att famna evigheten i en jublande sekund!»

Och han somnar . . . Andra toner drömmen till hans läger för,
hvilka klangfullt öfverrösta bärgets trolska huldrekör.

Det är smattrandet af hornen, sångarskarans jägarhorn!
Det är klang af fjärran klockor, klockorna i Vartburgs torn!

Och han störtar upp från bädden, där han sofvit bort ett år,
stöter bärgets drottning från sig, sliter kransen ur sitt hår.

Klippan remnar: jordesolen skiner in i bärgets sal,
och den friska sommarvinden fläktar kring hans änne sval.

Mellan ekarna i fjärran skymtar fram en snöhvit skrud.
Det är hon, som trofast bidat, det är hon, hans glömda brud.

Blickar flamma, läppar glöda, bärgets drottning frestar blid . . .
Men han bryter trolska bojor till förnyad sångarstrid.

Och han träder fram i kretsen, där den bäste förr han var.
»Vadan kommer du?» de spörja; men han äger intet svar.

Skygga blickar honom möta, ingen räcker honom hand,
sångarn, ur hvars sjunkna öga lyser halfsläckt afgrundsbrand.

Bland de forne sångarbröder främmande med ens hans står,
och med korset höjdt i handen bispen sträng mot skalden går.

Men i vrede då han griper harposträngens klara guld,
sjunger om det dunkla bärget, där fru Venus tronar huld;

sjunger vild om heta kyssar, brännande som djupens glöd,
sjunger om en sol, som flammar gnistrande och dunkelröd;

sjunger om sin vällustdvala vid fru Venus' mjuka barm,
vyssad ljuft af huldresången, vaggad af en snöhvit arm . . .

Bleka jungfruu, furstedottern, brister darrande i gråt —
och då ändar som i snyftning ock den vilda harpolåt.

Bisp med korset honom dömer: »Blodig är din synd och svår,
och du kan ej två den snöhvit ens i Kristi dyra sår.

»Gack dock ut: en fridlös skugga skall du irra år från år . . .
rr din pilgrimsstaf skall grönska, än förlåtelse du får!» —

Och han vandrar ut från Wartburg med sin pil-
grimstaf i hand,
redo till den biltogt tunga färden ifrån land till
land.

Men från målad ruta följa tvänne ögon dock
hans färd —
furstedottern glömmer icke biltog vän i sollös
värld.

Och hon hviskar: »Bida tåligt! ty en gång i
fjärran Rom
skall den torra pilgrimsstafven dock slå ut i grönt
och blom!»

1885.

Hvad björken gömde.

I.

De stodo de tu i dungen; —
han tjugo, hon sjutton var.
I björkens strimmiga näfver
sitt namn och hennes han skar.

Och slingornas rätta mening
den kunde hon godt förstå —
Och jublande fåglar sjöngo,
och skyn var solig och blå.

II.

Och åren gingo. De mötte
hvarandra vid altarrand,
och ut i den vida världen
de vandrade hand i hand.

Och åren gingo. Och vägen
den sjönk emot kyrkgårdsmull —
och mossan växte på korset
kring namn, som ristats i gull.

Vildrosor lyste och vallmo
bland torfvens yfviga strå —
Men jublande fåglar sjöngo,
och skyn var solig och blå.

III.

Och åren gingo och gingo . . .
Man glömde det gamla par;
men hundraårig i skogen
stod lummiga björken kvar.

En dag med yxa på axeln
kom bonden att hugga ved; -
och björken, splittrad vid roten,
för huggen brakade ned . . .

Och se! då syntes i veden
än sammanflätade namn:
årsringarne vuxit vida
och slutit dem fast i famn.

Namnslingornas rätta mening
ej bonden kunde förstå;
men jublande fåglar sjöngo,
och skyn var solig och blå.

Tattar-Erik.

Moder . . . sakta . . . det är Erik . . . det är
jag, ditt sorgebarn,
det är jag, som skälls af alla dagtjuf jämt och
tattarskarn.
Har jag druckit . . . Ja — jag varit bort på dans,
om rätt jag mins.
Men en spelman här i socknen styfvare än jag
ej fins.

Tyst! De komma . . . nej! Det slaget, kan du
tänka dig, det tog . . .
eda blickar — tvi dem alla! — har jag lidit
länge nog!

Det var dans på Ödsmålslogen, bränvinsflaskan gick kring lag,
och mitt sinne jäste öfver, och jag mötte slag med slag.

Hej! du skulle sett dem väja undan tattar-Eriks knif . . .
Ödsmåls-Anders har jag gifvit minnesbeta för hans lif!
Elin lockade han från mig, lockade med falska ord,
hon, den enda kär jag hållit utom dig på denna jord.

Mor! jag går till sjös i morgon, och fiolen tar jag med:
det vill lysta mig försöka blifva själf min lyckas smed.
Jag skall spela, med min stråke rödja mig min bana fram,
vinna pengar, blanka silfret, att de sitta här med skam!

Långt i fjärran österlandet våra fäders vagga stod —
våra fäder voro kungar, tattarblod är kungablod.
Jag skall segla dit och söka, om ej fränder finnas än;
jag skall segla dit och vinna fädrens kunganamn igen.

Vänta blott: jag kommer åter, sedan år och skiften gått.
Här på udden öfver stugan skall jag bygga dig ett slott;
jag skall köpa grefvens herrgård, blifva socknens förste man
och till kyrkan — hejsan! — åka hvarje söndag efter spann!

Du skall blifva kry och dugtig, icke ligga lam som nu . . .
rämst på bästa bänk i kyrkan skola sitta jag och du;

och här hemma klädd i siden skall du spinna
silfvertråd . . .
och med mössorna i näfven hälsar folket på hans
nåd!

Mor, du kära! jag är borta, innan dagen ännu
grytt —
När de komma att mig fånga, då har fågeln re-
dan flytt!
Tattarynglet nog skall växa och få både näbb
och klor . . .
Men det kännes tungt att skiljas . . . Dock farväl
och kyss mig, mor!

Jag har icke tid att sörja . . . Allt det gamla är
förbi . . .
Men en sak må du mig lofva: hälsa Elin . . .
Nej! låt bli . . .
Var vid tröst, jag kommer åter, kommer då i
morgonsol,
och kring bygden — eja lustigt! — klingar tattar-
Ers fiol!

1877—85.

Ingrids historia.

Delsbo 1860.

I.

Min historia, käre . . . den tror jag nästan jag glömt;
men tänker jag mig tillbaka, tyckes mig som jag drömt.
Nog har jag allt genomlefvat tunga och stygga år
och sitter här gammal och svag . . . Om herrn vill se på mitt hår,
är det hvitt som blånor; förr i världen så var det svart —
h vet: på ett enda dygn jag hvit i hufvudet vardt . . .

Min historia . . . Nå ja, medan rocken nu går,
skall jag berätta . . . Skorpa nog lagt sig på gamla sår.

II.

Mor min minnes jag icke, och far har jag aldrig känt,
så hvad den saken beträffar, är det föga bevändt;
men prosten sa', att han trodde jag var af tattare-blod . . .
Ja, prosten . . . Gu' sinne honom, ty ingen varit så god
mot mig i allt mitt elände som han . . . Det har herrn nog hört,
och föga sutte jag här, om han ej min talan fört . . .
och prosten var det som också, när mor på fattig-går'n dog —
jag var väl en tre år då — om hand mig stac-kare tog.
I prostgår'n fick jag mitt hem, fick lära mig mycket där,
mer än en tjänstepiga i böcker och skick sig lä

Jag hölls som en lekkamrat till barnen . . . Ja, Herre Gud!
det var då . . . I ålder jag växte och lydnad för lagens bud.
Jag läste på samma gång som yngsta prestgårds-mamselln,
och vi voro då riktigt goda vänner . . . När jag satt på celln,
skref hon till mig så många gånger . . . Hur snällt hon skref!
Jag har som märken i bibeln hvartenda af hennes bref . . .
herrn ska' få se dem . . . Men nu är jag på vilse tråd . . .
Jag gick och läste, som sagdt; många och goda råd
fick jag af prosten . . . En vacker stinta jag var
den tiden, glad och munter, till dans och till lekar snar,
och gossarne skulle då dansa med mig före någon ann',
men ingen kunde då skryta, att gunst han någonsin vann
löndom, som andra ej såg . . . Jag var stolt, har man sagt,

och tog, om ock lätt i leken, mitt goda rykte i akt
och stängde dörren för nattlopp — herrn vet huru seden är
här uppe se'n gammeltid . . . Jag hade ej alls begär
till sådan en lek, som röfvar från en båd' vett och sans,
och ville i brudstol gå med både krona och krans.

III.

Och åren gingo . . . Jag tjänte allt jämt i prostgår'n . . . Till sist
så fäste jag mig vid Halvar. Och det är då sant och visst,
att flinkare fans ej i Delsbo den tiden än Halvar var;
och eget hemman han hade redan, ty gammelfar satt på sitt undantag; och vi växlade löfte och ring,
och större kärlek än vår fans icke bygden omkring.

Prosten höll bröllop för oss: det var en midsommardag,
och solen lyste så klart, som hade hon godt behag
till oss, där vi stodo i koret och räckte hvarandra hand
till trohet i lif och död vid den heliga altarrand. —
Och så fick jag mig eget hem; men Gud är mitt vitne han,
att aldrig satt jag på latbänk, men väfde ständigt och spann
och skötte om folk och kräk. Och vi stodo oss riktigt godt,
och med ingen, tycktes det mig, jag ville byta min lott.
Så gingo där några år . . . Vi fått oss re'n fyra små,
den äldste var Jon, som nu har gården . . . Herrn kan förstå,
att inte jag hade tid nu mera att gå på dans;
och lynnet var ej så lätt som förr . . . men ingen det fans,
'm kunde säga, att jag var sträf i hemmet och hård,

ty främmande jämt och samt drog ut och in på vår gård.
Halvar var gästfri och bjöd; han tog sig ett glas ibland,
men hofsam var han och snäll — och elak ej minsta grand.

IV.

Men så — ja, nu börjar det tunga — vardt han vän med... det är mig svårt
att säga hans namn, herrn vet det för öfrigt. Hårdt mot hårdt
jag satte den gången . . . Nå ja: det gick väl ingen en dag,
som han icke hängde hos oss; och då vardt ett annat slag
af lefverne, flaskan fram både otta och sent
och kort och supning och skrål; men med arbetet gick det klent,
ty Halvar låg slö på sängen långt in på dagarna jämt,
tills den andre glänte på dörren med bränvin och stygga skämt.

Men jag fördrog det så länge som Halvar sig hemma höll,
fast Gud skall veta, att ofta jag kände hur modet föll.
Men så han började locka Halvar åt andra håll,
till krogar och supegillen . . . Den tiden fans här ett troll
i socken, en riktig kona, må veta; hon hade krog,
lönkrog förstås; och dit den andre min Halvar drog.
Och snart det började hviskas i bygden båd' ett och ann't
om Halvar och Sigga . . . Vår herre vete om det var sant,
men sinnet började jäsa i mig, och heligt jag svor,
att ingen skulle få draga fadern från barnens mor.

V.

n kväll — jag mins som i går den kvällen — vid brasan, som brann,

jag satt med min rock i värmen och gnolade smått och spann,
mens Halvar rökte sin pipa, där slö på sängen han låg.
Då öppnades förstudörrn, och den andre sällen jag såg,
som hviskade: »Halvar, kom!» Och Halvar reste sig opp.
Jag kände det gick en rysning genom hela min kropp,
men jag sade blott: »Halvar, nej, var hemma, du skall ej gå,
var hemma för denna gång i kväll hos mig och de små!»
Den andre skrattade styggt och mente, det syntes nog,
att kvinfolk var det hos Halvars, som husbondtömmarna tog.
»Och därför», sa' han, »så går jag nu ensam, fast vägen är lång,
men Sigga får jag väl hälsa, du kommer en annan gång,
då Ingrid sin man ger lof att slå sig lös för en stund.» —

Det var, som han vridit glödjärn djupt i mitt
hjärtas grund;
jag reste mig upp från bänken, men kunde ej
gå ett fjät,
och svigtande satte jag mig igen och grät . . .
Ja, jag grät,
som aldrig jag gråtit förr i hela min lefnads dar,
och efter den betan, tror jag, ej tårar jag äger
kvar.
Men han, den andre, han sade: »Hvad nyttar
att gråta till?
Om Halvar har ledsnat vid dig, hvad månne du
göra vill?
Men följ du hans föredöme och håll dig du till
en ann';
tag mig, och jag skall dig trösta för din otrogne
man!»
Och i det samma han lade armen omkring mitt
lif
och ville kyssa mig. Halvar skrattade bara. En
knif
fick jag fatt i . . . Jag såg som en eldsky . . .
Det stänkte blod
not mig . . . Jag hörde ett rop . . . Stel och
tagen jag stod. . .

Jag såg honom ragla omkull . . . Och blodet frusade fort
öfver tröjan... Han rosslade... Halvar skrek: »Jesus! hvad har du gjort?»
Se'n minnes jag intet mer; men länsman han kom helt snart,
och jag hörde han sade brottet var tydligt och uppenbart.
Och bojor satte han på mig . . . Jag minnes så styggt ett ord
han fälde . . . det var ett ord, ett enda — och det var »mord!»

VI.

Och det vardt ransakning och ting med vitnen för och emot.
Jag stod där för domarbordet med black om händer och fot.
Och prosten var med på tinget och vitnade godt om mig,
men ondt om den andre . . . Och domarn han var så misskundelig

som någon . . . Men brott är brott. Och jag vidgick
från första stund . . .
Ja, herrn har läst protokollen . . . När jag hörde
från domarns mund
min dom: att jag skulle mista lifvet, svårt var
det då
att hålla mig rak . . . jag tänkte på Halvar och
mina små
och skammen, som drabbade dem i andras ögon . . .
Men ej
jag ångrade mig ändå . . . Var jag brottslig? Båd'
ja och nej:
för lagen kanske, men aldrig inför en dömande Gud,
ty människors lag är vrång, men heliga Herrans
bud . . .
Den andre han ville mörda min lycka och röfva allt
jag ägde kärast på jorden . . . Nog vet jag, att
Gud befalt:
»du skall icke dräpa»; men herrn, skottpenningar
får man ju,
när man dödar vilddjur i skogen . . . Sak samma
så var det nu.
Ett vilddjur var han om någon, ett vilddjur i
ondska och hot.
Jag dödade honom . . . och skulle mista lifvet i bot.

VII.

Se'n vet herrn . . . Jag vardt benådad till lifstids-
fängelse: år
efter år jag skulle så sitta inne; men aldrig en
tår
jag grät, jag kunde ej gråta . . . Halvar såg om
mig ibland
och hälsade mig från barnen . . . Jag tänkte på
Dellens strand,
när jag satt i den trånga celln, ty fagrare sjö ej
fins
på hela Guds vida jord än Dellen . . . Jag mins,
jag mins,
hur jag längtade efter bärgen, som blåna rundt
här kring byn,
jag trådde till allt här hemma, till luften, till
soln och skyn.

VIII.

En dag så öppnades dörrn, och direktören kom in
med prosten i sällskap . . . Jag glömmer den stun-
den ej någonsin.
Och prosten sade, han varit hos kungen på Stock-
holms slott
och talat om mig, om att straffet ej svarade mot
mitt brott,
om hur syndig den andre varit, som knappast
fått vigdan jord,
och menat, att blott jag värjt mig och icke be-
gått ett mord.
Och huru han talat med kungen om mig och
om mina små
och huru jag alltid varit en kvinna dugtig som
få —
jag säger ej detta på skryt — så hade han fått
ett bref
med riksens höga sigill, där kungen nådeligt skref,
tt fri ifrån samma dag jag vore . . . Halvar var
med

och släpptes in . . . Jag var fri . . . Jag ville som
falla ned
för prosten och tacka honom, som tagit sig an
min sak
och talat om Delsbostackarn i kungens gyllne
gemak.
Men prosten tog mig i hand och sade: »tacka
du Gud
i stället, som ensam friar ur bojor och fånga-
skrud!»

IX.

Men underligt var det att vända tillbaka, som
herrn förstår . . .
Mig tycktes jag hade varit från hemmet i tio år;
och allt var så annorlunda mot hvad som fordom
det var,
och gammal kände jag mig . . . Men prosten stod
som en far
mig troget vid sida och höll mig modet uppe . . .
Ibland
jag tyckte, att ingen ville mig räcka mera sin
hand;

och något innerst inom mig var stelnadt, det kände jag,
som aldrig skulle i tårar tina . . . Dock dag gick för dag,
och dagarne blefvo år . . . Och barnen de växte opp
och stodo snart, vuxna alla, vår ålders glädje och hopp.
Och åren flydde . . . Halvar gick före mig han . . . Och nu
jag sitter på undantag och gäller knappt sju för tu.
Och vet herrn, att ser jag blod, jag blir som vore jag svag,
det börjar gå kring i hufvu't . . . Ja, ske vår Herres behag,
men nog har jag genomlefvat tunga och stygga år . . .
herrn har ju läst protokollen . . . Om herrn vill se på mitt hår,
är det blekt som blånor, förr i världen så var det svart —
och vet: på ett enda dygn jag hvit i hufvudet vardt . . .

642174 A

Min historia . . . Ja, ej mera konstig hon är . . .
och herrn har nog tyckt, att gumman pratat blott
till besvär.

Arbete.

Vid inledningsfesten till Stockholms Arbetareinstituts fjärde läseår, söndagen den 9 september 1883.

»Till tings! till tings!» Budkafvel vandrar vida,
och på dess maning samlas flock vid flock:
de komma, kämpar ej med svärd vid sida,
men rustade i solkig arbetsrock;
de komma, se! från ungnarne som flamma,
från hyfvelbänken och från verksta'ns bord . . .
och folkets kraft, som vant sig af att stamma,
tar form i handling och ej blott i ord.
»Till ting! till tings!» De mäktige och rike,
de träda fram och hälsa nu som like
ed öppet handslag fattigdomens son,
m förr stod undanstött i samhällsvrån.

»Till tings! till tings!» Den tiden är förgången,
då verkstadskyffet var den armes värld;
då han stod lutad öfver mödans härd,
vid släggan smidd, vid sågen eller tången;
då solen ej förmådde bryta fram
igenom rutans imma eller dam
att lifva upp den tröttes dufna sinne;
då boken var en främling än där inne,
en oförstådd — och ej en hvardagsgäst,
som kom, förädlande, med hvilostunden;
då dagakarlen, oupplyst i grunden,
på krogen firade sin helgdagsfest . . .
Den tiden är förgången. Nya makter
omskapa lifvet, och ur dunkla schakter
stå nya världar fram i morgonljus
med klarnad himmel och med vårligt sus,
som jagar dimmorna från låglandstrakter
och lockar grönt ur ödemarkens grus.

En bättre tid har randats; och de små,
som dragit dagens tunga, förbisedda,
bevisat att de storverk ock förmå,
af andens kraft på sina vägar ledda.
I samlad styrka segrande de gå

att lägga grund åt slägtena som följa,
en säker grund, som ingen stormflods bölja
skall mäkta rycka loss en sten utur,
en grund, en fast, för högrest framtidsmur.

Gif akt! Där susa öfver bärg och dalar
tidsandens vingslag, — och ur lärosalar
flyr unket kvaf, och lyst af seklets sol
bestiger forskaren katederns stol,
och djupa leder lyssna, när han talar.
Han följer stjärnans bana i det blå;
han tolkar lifvets och naturens lagar;
och höge skepnader från forna dagar
i häfdens klarhet fram för blicken gå;
lagbundet ordnar han hvad förr var under,
förklarar vetenskapens dolda grunder
och pekar framåt mot de dar som gry,
och nyckens makter för hans stämma fly.

Som fordomtima ifrån fjäll till fjäll
vårdkasar lyste, väckande till strider,
från hvar kateder flammande sig sprider
en ljusets stridssignal från tjäll till tjäll.

Det gäller strid mot mörkret och förtrycket,
mot självviskheten, mot det låga tycket,
som fängslar andarne; mot väld och våld
i guldgalonens eller trasans sold;
och främst af allt emot okunnigheten,
som reser sig och skräflande, förveten
sitt visa ord vill lägga, sina skäl,
när kloke männer dryfta statens väl.

Ty vill du veta hvem den makten är,
som lossar bojorna och slägtet lär
den rätta vägen mot den dag som stundar,
den makt, som ordnar skarorna till ett
och nya seklers herradöme grundar,
den makten nämnes *bildning, ljus* och *vett,*
treenig makt, hvars väsen sammanflyter
i mäktig ström och skimrande sig bryter
i tusen skiftningar, när solen ser
från molnfri himmel på dess fåra ner.
Och vill du hinna målet, som du spanar,
den nya värld, som drömmande du anar,
drick djupt, drick kraftigt ur dess friska våg,
då klarnar blicken, varder ren din håg,

och dina tankar vidga sig och växa . . .
Drick djupt, ty eljest vetandet blir läxa!

»Till tings! till tings!» De slutas, ring vid ring,
men dessa ringar löddes dock till samman
i sluten enighet af bildningsflamman,
som sprider klarhet öfver folkets ting . . .
»Till tings! till tings! Budkafvel vandrar vida
och på dess maning samlas flock vid flock:
de komma, kämpar ej med svärd vid sida,
men rustade i solkig arbetsrock;
de komma, se! från ungnarne som flamma,
från hyfvelbänken och från verksta'ns bord . . .
och folkets kraft, som vant sig af att stamma,
tar form i handling och ej blott i ord!
»Till tings! till tings!» Till verket alle man
i ärlig sträfvan, en och hvar som kan!
»Till tings! till tings! Och ringen varder bandet
emellan hög och låg i fosterlandet,
en ring, en gyllne, i hvars trogna famn
evinnerliga skimrar *Sveriges* namn!

1883.

Carolus Linnæus.

Vid ett samkväm i Gnistan, Göteborg, samma dag Linnéstoden aftäcktes i Stockholm.

Nu badar Stockholm i majsols sken,
och kronorna löfvas i lindallén
däruppe i Humlegården . . .
Och under smattrande festmusik
den faller, täckelsets sista flik,
från skinande minnesvården.

Där blickar han nu från sin piedestal,
den siste i kungarnes stolta tal,
som trona i brons på torgen;
men född till purpurn han icke var,
och blåa bandet den kungen ej bar
i silfvervaggan på borgen.

Han föddes en gång i ett Smålandsgäll
i prestens fattiga, låga tjäll,
där brödet var knappt för dagen.
Katkesen drog dock ej piltens blick,
men hälst hos blommor och gräs han gick
bland hvita stammar i hagen.

I kalkar röda, i klockor blå
som djäkne han stafvade redan på
ett nytt *systema naturæ* . . .
Och envis — han var ju en Smålands son —
han ville fresta, trots smädligt hån,
om icke vingarne bure.

Så drog han ut; studenten vardt man,
och budskap snart om hans stordåd hann
hit upp emot svenska botten.
Hans lifsdröm löstes som sol ur sky,
och fräjdad till sist på sitt Hammarby
satt grånade blomsterdrotten. —

I allt hvad som skiftar i grönt och blom,
i naturens växlande rikedom
han skådade enhetsanden.
Hans tanke fann ordnande ursprungsord,
och ryktet bar ånyo kring jord
ett namn ifrån nordanlanden.

Nog ljunga kanonernas mörka malm
om isfärd på Belten, om Lützens salm
och Narvas stolta troféer,
och söndertrasade, multna standar
de hviska om forna, blodiga dar
kring Riddarholmsmausoléer.

Men vandra till skogen dock någon gång,
när fåglarne sjunga dagen lång
i midsommartider ljufva,
då blå är himlen och sol sitt sken
i guldglans strör öfver granens gren
på mossig, svällande tufva.

Mot grönskande örngått luta din kind
och känn, hur skogens susande vind
en doft, en smekande sprider; —
och doften den kommer, om du vill se,
från blomman, som en gång fick af Linné
sitt namn för evärdliga tider.

Han fann henne onämd i mossans famn . . .
Till tack hon gömmer hans ädla namn
i blekröda blomblad trogen.
När bronsen vittrat till grus och stoft,
då klänger ännu med vänaste doft
linnea i nordanskogen.

Ett telegram.

Den 28 maj 1885.

Så sjönk ridån. Applåder. Än en gång
den höjde sig för jublande salong.
Buketter. Bravorop . . . Man var i stämning
af sprittande och munter komedi,
belåten med sin afton, glad och fri
från hvarje tragiskt ängslande beklämning.

Den sjönk för sista gången. Och man gick.
Då föll på muren utanför min blick.
Ett telegram . . . Jag läste —

Mänskohopen
jag såg ej mera; skrattet, bravoropen,
allt var förgätet . . . I dess rader ljöd
ett budskap om förgängelse och död:
den gamle siaren för alltid somnat,
hans lyra glidit ned ur hand, som domnat,
och stämman, som i seklets morgon klang,
till tystnad aftonen omsider tvang.

Hugo är död . . .

Du minnes kanske scenen
i hans *Hernani,* där i månljus lund
de hviska famn i famn och mund mot mund
och näktergalen sjunger ifrån grenen
och varma hjärtan takt till sången slå.
Musik och skratt . . . På afstånd brusar festen.
Men då igenom skymning dunkelblå,
som skyler mörke, obekante gästen,
smattrar dystert mot de sälla två
uy Gomez' horn . . .

Jag kom att tänka på
den scenen nu —

Och öfver land och vatten
min tanke ilade i ljumma natten
dit bort, där stjärnorna från majklar sky
se sorgsna ned på folktom aveny,
där tyst hans boning reser sig och öde
med stängda dörrar kring den store döde.
I halfskumt likrum tyckes mig jag står:
jag ser ett anlete, ett plöjdt af år,
af stora tankars solglans öfvergjutet,
ett Moseshufvud, som ur marmor brutet
af mästare-titanens mäjselslag;
jag ser de ädla, välbekanta drag,
som speglat seklets stämningar och drömmar,
men stela nu . . . dit blodet mer ej strömmar
af harm och vrede; som ej lysa mer
af farfarsglädje, då de små han ser . . .

Det hvita hufvudet, som åttiårigt
till hvila sjönk, det höjde sig engång

i otämd styrka, mörkt och kruslockhårigt,
då djärf han drog att bända med sin sång
från portarne till stängda helgedomar
de bommar bort, de centnertunga bommar,
som hamrades af gamle Boileau . . .
Och smidet brast! Och himlen lyste blå
med friska vindar in i kvafva häkten,
och segerdruckna ryckte unga slägten
de gamle gudarne från postament,
vid hvilka tusenden sin tro bekänt.
Och främst gick han, den starkaste i laget
af seklets barn . . . I dristig upptäcktsfärd
de drogo mot det skönas nya värld,
som vardt hans rike med *Hernani*-slaget.

Och stora syner togo lif och form
i färgrik dikt, hvars djärfva skönhetsnorm
förlossar bundna ord . . . Du kan förnimma
den fallnas skri i *Marion de Lorme* . . .
Ruy Blas där talar; det är tidens storm,
om susar i hans röst . . . Och blixtar glimma

i mulen åsknatt öfver *Triboulet*
och sia vredens, sia domens timma,
som skonslöst trycker guldsmidd synd på knä.

Och nu han hvilar på sitt verk . . .

Hans bana
jag följa kan, mig tyckes, år från år:
jag drömmarn ser vid liljestickad fana
och sångarn med turbanen kring sitt hår;
jag hör tribunen ljunga mot tyrannen;
ser den förviste och decembermannen;
jag hör den rassla guillotinens klang
igenom versen i *Les Châtiments;*
och Guernseys flykting ser jag, då från branten,
sitt sekels skald, det kommandes profet,
han stirrar ut kring böljande Atlanten
och söker häfdens djupa hemlighet
i dimmorna, som gunga öfver svallen,
och finner lösningsordet: mänsklighet;
jag ser hur han sitt snilles fackla vände

mot samhällsdjupen för att gifva ljus
åt deras hemska, skriande elände,
som krälade i smuts och feberrus;
jag gubben ser, då kejsaren är fallen,
beträda franska jorden än en gång,
hans fosterjord, den älskade och dyra;
jag hör hans stämma höja sig till sång,
om också strängar brustit på hans lyra;
jag hör den gamle tala djupa ord
om folkens brödraskap, om frid på jord . . .

Och nu han hvilar . . .

Öfver land och vatten
en blomma bringar jag från nordanland.
Sof ljuft! Du stupade med svärd i hand
i »striden mellan morgonen och natten».

1885.

Till Emilie Carlén.

Den 8 augusti 1887.

Där ute strålar solen klar
i fager sommardag
och lyser genom rutan in
på åttiåra drag . . .
Och ser den gamla också ej
så klart som engång förr,
hon fjäten hör af tusen bud,
som klappa tyst på dörr.

Ej alla dock i kött och blod
till henne smyga fram;
de bära kanske litet hvar
osynlig vingeham . . .

De bringa hälsningar från hem,
där hennes böcker stå
på bästa hyllan allra främst
hos storfolk och hos små.

De bringa tack för hvarje stund
af ädelt tidsfördrif:
för hvarje verklighetens syn
hon gifvit diktens lif . . .
Från söder komma de och nord,
från både stad och land,
men varmast ljuder deras hell
från gamla Vikens strand.

Ty det var där, som hennes dikt
ur klippan sög sin märg
och växte upp, af solen brynt,
bland kala skär och bärg;
och det var där i stormens brus,
då Skagerak gick hvit,
hon mäjslat sina bästa verk
ur skroflig kustgranit.

De bringa varma hjärtetack
från hvarje fisklägshärd,
där liten pilt den goda frun
att signa blifvit lärd.
De fläkta doft från skog, som mörk
mot Bullarn stupar brant,
och sälta ifrån Sotens svall —
en hälsning välbekant.

De hälsa från hvar ö, hvar vik
hon mins se'n barnaår;
från fyrens glans i natt och storm,
som leder seglarns spår;
från soluppgångars klara ljus
på fager Gullmarsfjord,
då båten gled från bryggan ut
med far och barn ombord.

De hviska om hvar sorgens tår
hon torkat, själf i sorg,
om ädla dåd, dem ryktets röst
dock aldrig fört till torg.

De hälsa från den lugna vrån
på välkänd kyrkogård,
där modershjärtat gråtit ut
vid ende sonens vård.

De hälsa från förgångna dar
af fräjdad skaldeid,
då fyrtitalets slägte gick
att kämpa ut sin strid . . .
Och för den gamlas skumma blick
en här af skuggor drar,
som sänker inför henne tyst
de vajande standar.

Men solen sjunker dock till sist
i fager sommardag;
hon lyser genom rutan än
på åttiåra drag . . .
De skimra i förklaradt ljus,
belysta på engång
af strålar från en tid, som flyr,
och molnfri solnedgång!

1887.

FRÅN SKOG OCH SJÖ.

Olika röster.

I.

I skogens gömslen
har dufvan skyggt
bland nyponsnåren
sitt näste byggt.

Men dufvans unge
blir trött till sist
att ständigt vagga
på samma kvist.

Till flygt han trängtar
sin vinge slå . . .
Men ängsligt kuttrar
hans moder då:

»dröj kvar i lugnet
blott än en dag,
ty klen är senan
och vingen svag!»

II.

Och vinden susar
i gran och tall,
med tånglukt mättad
från fjordens svall,

där måsen lägger
på kal granit
sitt öppna rede —
och sjön går hvit.

När saltvåg stänker
i redet in,
då skriar måsen
till ungen sin:

»flyg ut i stormen
kring ref och skär,
ty stark är senan,
och vingen bär!»

1877—86.

Vid Dellen.

Helgsmålsklockan klingar öfver Dellen,
och i aftondager Helsingfjällen
blåna rundt omkring den fagra sjö.
Gula frysa björkarna i dungen;
fjärran lyser, hvit bland vissna ljungen,
mellan granarna oktobersnö.

Helgsmålsklockan klingar öfver Dellen;
veckans släp i lugna lördagskvällen
ringes ut af hennes stilla bud.
Släggorna i smedjan redan tystnat,
och hur spanande än örat lyssnat,
dallrar öfver våg blott malmens ljud.

Helgsmålsklockan klingar öfver Dellen;
röda glindra rutorna i tjällen
emot sol, som snuddar vesterns rand.
Öfver Blacksås tätnar aftondimman —
och vid sista slaget sista strimman
kysser dröjande den fagra strand.

1887.

Sommarafton.

Motiv från Järfsö.

Till GUSTAF BJÖRKLUND.

Kvällen sjunker sommarfager
öfver Ljusnans blanka lopp,
och i guldrödt solrökstöcken
glänser Järfsöklackens topp.

Fjärran mellan gröna granar
lyser kyrkan på sin ö,
och från ängens slagna vretar
stiger doft af häsjadt hö.

Bärgens linjer buktigt blåna
kring den aftonväna bygd,
älf och gärden, skog och gårdar
famnande i vänligt skygd.

Genom dungen slingrar stigen
under mörka kronors sus,
och på dunkla odonriset
dallrar solnedgångens ljus.

Skära, klängande i mossan,
stå linneorna i blom,
slösande i julikvällen
mandelångans rikedom.

Strax invid på våta tufvor
lysa hjortronen som gull,
och från barrig gren i tallen
sjunger trasten vemodsfull.

Solen slocknar, sommarskymning
rufvar drömtung öfver skog.
Lyss! En vindfläkt . . . Det var dagen,
som den sista sucken drog!

Solnedgång.

Motiv från Styrsö-Tånge.

Solen sjunker. Ofvan skärets brant
darrar dröjande en glödröd kant.
Domnad bölja vaggar dunkelgrön
öfver långgrund botten in mot ön.

Solen sjunker. Invid vesterns bryn
smälter hafvet hop med aftonskyn —
och i fjärran bortom Vinga fyr
ängslandsångaren mot natten styr.

Solen sjunker. Molnet skimrar grant
än en stund bak skärets kala brant,
men därborta utåt hafvets rand
stiger dimman töckentung mot land.

Solen sjunker. Öfver stugans ås
rök ej ringlar; dörren är i lås;
fiskarn sofver redan djupt och tungt . . .
Vinden mojnar. Hafvet ligger lugnt.

Solen sjunker. Skyn blir disigt blå;
mörka skuggor öfver djupen gå;
klippkonturerna, som skarpa stått,
blekna nu och domna grått i grått.

Solen sjunker. Sista strimman flyr:
genom dimman blänker Vinga fyr.
Natt bland skären, ljuflig juninatt
sveper i sin tystnad Kattegat.

Ensam.

I skrefvan högst på klippan
har granen fattat rot,
där ännu icke trampat
spiksulad mänskofot.

Där klamrar han sega rötter
kring den skrofliga sten,
den samme i vinterns snöstorm,
som i glittrande vårsols sken.

Skageraks vågor rulla
allt från morgon till kväll,
och hvita skummet ryker
mot klippans kala häll.

De hvässa vindarne unna
ej grönskande granen ro . . .
Men under yfviga barren
reder ejdern sitt bo.

Ljungskile.

En hälsning.

Vingad jag sänder
hälsning från stränder,
där vi vid Kattegat möttes en gång!
Frost smälter undan —
lyssna! mot sunnan
ilar ett eko af sommarens sång.

Mins du de blida
höjder, som vida
famnade lummigt den långgrunda vik?
doftande hagar,
oliga dagar,
vällarnes drömmande månromantik?

Mins du när båten
glittrande stråten
skar öfver mörknade vågen åstad?
Såg du den glimma,
mareldens strimma,
skälfva i droppar från årornas blad?

Minnes du skogen,
han, som förtrogen,
lyddes hvar morgon till jublande röst?
Kan du ej andas
barrdoft, som blandas
kådstark i hafsvind åt flämtande bröst?

År ha förrunnit . . .
Båda vi hunnit
kanske att glömma hvarandras drag.
Minnen, som vaka,
locka tillbaka
trolskt i sin spegel dock hänflyktad dag.

Därför jag sänder
hälsning från stränder,
där vi vid Kattegat möttes engång.
Frost smälter undan —
lyssna! mot sunnan
ilar ett eko af sommarens sång.

1887.

Vågsvall.

En stickande storm, som hviner
sin sång i tackel och tåg,
allt under det solen skiner
på blågrön, fraggande våg,
som gungar igenom sunden
och fram från fjärd och till fjärd
och tumlar de dolda grunden
förbi i yrande färd.

Han vaggar utöfver djupen,
till hvilka lod icke nått;
han glider lätt utmed stupen,
som skifta i brunt och grått. —

Han kommer från solskensriken,
där stiltje är obekant,
men slungas så inåt viken
af skärets skrofliga brant.

Och våg, som kämpat bland brotten,
där hafvet vräkte i hvitt,
på långgrund och gytjig botten
går fram i dåsiga skridt. —
Hon drog att ödet fullkomna
i storm och solljus engång . . .
men drömde ej då att domna
i strandskvalpets ruttna tång.

Mörka skyar.

Mörka skyar . . . Sollös dyning,
skälfvande och dunkla djup.
Ensam tärna ängsligt flaxar
öfver skärets rödgrå stup.

Än i går hon värmde äggen,
lugn i lä af marig en —
enen, som där ute gungar,
rotryckt nu från strandens sten.

Nattens storm mot hällen vräkte
vågens vilda raseri,
öfverröstande en fågels
gälla, gälla ångestskri.

Mörka skyar . . . Sollös dyning,
skälfvande och dunkla djup.
Regnet kommer, dunkla droppar
dugga öfver rödgrå stup.

Isbrytaren.

Flinthård binder isen än de vida fjärdar;
vinterkyla söfver djupens dunkla världar.

Solen stiger högre dock för dag som lider,
öfver stålblank vidd en marsljum tövind glider.

Skyn är klar, på bärgets sluttning smälter drifv
bäcken porlar, under mossan drömmer vifvar

Men där ute . . . Hvem är den, som isen bräcker?
som till vårens lif den frusna vågen väcker?

Månne vind, som fläktar blid från fjärran söder?
lifvets urkraft, som i solens skimmer glöder?

Fåfäng fråga! Allt för länge slikt skall dröja;
annan kraft det tarfvas vinterns makt att böja.

Hör! då hviner hvisslan öfver hvita fjärden . . .
Stålskodd bog iger om isen bryter färden!

Bojor sprängas, köldens hårda häkten krossas,
våren ungdomsfrisk ur vinterns träldom lossas.

den fri skall snart i solens strålar glittra,
lärkan jublande i rymden kvittra. —

Starke brytarn dock, som väg för våren röjde,
väg för våren, den vi tyckte sig fördröjde, -

brytarn dock har ångat bort till andra nejder,
redo till att kämpa nya vinterfäjder.

Öfver nya isfält skall hans hvissla skära
segerhymn till vårens evigt unga ära!

DAGBOKSBLAD

EN GAMMAL HISTORIA.

». . . och skratta åt mig själf som trott mig se en kvinna i det, som var långt mer, som var en markisinna.»

PONSARD BÄCKSTRÖM.

I.

Mellan grafvarna.

Mellan grafvarna vi möttes,
du och jag, en junidag . . .
Solig himmel, saftig grönska,
ljumma fläktar, lärkeslag!

Sommarn fylde våra hjärtan,
fylde dem med sång och doft;
men omkring oss flydda slägten
sofvo, multnade till stoft.

Våra kära, dina, mina,
de, som slumrade i jord,
kunde höra, om de lyddes,
stammande och brutna ord.

Och när våra läppar möttes
i den första kyssens glöd,
nejden hviskade omkring oss
blott förgängelse och död.

Dödens requiem ej förkväfde
lifvets jublande ackord . . .
Fagra rosor, älskogsrosor
spirade ur kyrkogård!

II.

Jubel och klang!

Se'n, älskling, jag ditt löfte fått
om tro i lif och död,
den skimrar hela jordens rund
i vårlig solskensglöd.
Mer grön är skogen nu än förr
— det synes mig som så —
och blidare är vindens fläkt,
och skyn är mera blå.

Nu klarnar hvad jag sällsamt fann
i himmel och på jord,
och till hvad gåtlikt föreföll
jag finner lösningsord...

Jag var ett barn, som lekte nyss
med barkeflarn vid strand;
nu, vuxen man, mot allvarskraf
jag ledes af din hand...

Du klara sky, du unga skog,
där allt är vårligt grönt
med fågelsång och fjärilslek...
O! lifvet är dock skönt!
Jag vet, att min du evigt är,
och än med gråa hår
du sjunger i mitt hjärta in
en doftrik solskensvår!

1883.

III.

Vildfågel sjunger.

Jag kan ej bjuda dig lugn och ro,
det finnes ej vid min sida.
Jag kan ej reda ett fredadt bo
i lä och stiltje att bida.

I fria rymden där trifs jag godt,
när storm från vidderna susar...
Vildfågel prisar dock säll sin lott,
ty stormen stärker och tjusar.

Och vill du flyga med mig, så kom,
din vinge mäktar dig bära.
Men akta, älskling, att se dig om
mot vikar, fordom dig kära.

Ty trolsk är makten det gamla har,
om ock du skuddat dess fjätter;
det häxar hågen från solskensdar
till måneglittrande nätter...

Se framåt endast och sträck med mig
från stränder, mörka och frusna —
Från fjärran se vi å luftig stig
i flammor gryningen ljusna.

Där borta ligger det sommarland,
som djärfve drömmare ana,
dit trötta fågeln mot solig strand
får sänka domnande bana.

Där får du löga i kylig våg
allt dam från mattade vingen,
där lösas tviflen ur sargad håg,
och slöjan faller från tingen.

Där får du stämma in i den kör
med tusen vingade fränder,
hvars matta eko du endast hör
på nordens dimmiga stränder...

Se uppåt, älskling, där drar förbi
vildfågelsträcket från norden!
Kom, hör du, följ deras maningsskri,
vildfågel äfven du vorden.

Vi skola skydda min unga svan
med våra starkare vingar...
Det fläktar saltbris från ocean,
och maningsropet det klingar!

1883.

IV.

Afsked.

Du stod på däcket, och båten gled
utåt kanalen sin gifna led.

Jag gick där uppe på bankens bryn;
och månen lyste från sommarskyn.

En sista viftning ännu mig hann...
Kanalen krökte sig... Du försvann.

Och i det samma så mörkt det vardt,
som svedde frostdrag all grönska svart.

Det var, som hörde jag stormars hot,
som skuro knifvar i hjärterot...

Och mina ögon dem skymde gråt —
och natten sjönk öfver öde stråt.

1883.

V.

Fleurs sans valeur.

En kväll, då solen lågt i vester glöder,
går tåget sakta ut från sin perrong
och medför då en simpel pappkartong,
med grönt och friska blommor fyld från söder —
fleurs sans valeur ... De föras snabbt mot nord
och hamna slutligt på mitt arbetsbord.

Jag satt vid mina böcker: tung var hågen,
och dystra tankar jagade hvarann.
Oktoberregnet utmed rutan rann,
och blåsten ruskade i fönsterbågen.
Från locket snörena jag liknöjdt skar
och såg ej åt hvems utanskriften var.

Men då, hvad blomsterdoft som rummet fyller!
Kamelia, alpros, lager och viol,
i bomull bäddade... Se vårlig sol
med ens de dunkla väggarna förgyller,
och mörka tankarne, som tyngt min håg,
förjagas af en fläkt från sunnanvåg.

Där är ett litet papper inneslutet —
Jag känner väl igen den kära stil,
och blicken sjunker mot en fin profil,
som står i ram framför mig... Solomgjutet
och färgrikt lefvande porträttet vardt,
ej längre skuggadt blott i grått och svart.

»En hälsning ifrån söder!» Och därunder
initialerna till hennes namn. —
Det är en fläkt ur lagerdungens famn,
där nyss hon gått i solskensrika stunder
stranden af den dunkelblåa sjö,
återspeglar mångbesjungen ö.

Det är en fläkt från alperna, som lyfta
isblanka topparne kring Lac Léman;
det är en fläkt, som leder ekos klang
från bäckens sorl i bärgets dolda klyfta,
den bäck som långsamt växer att till slut
som flod i mäktig fåra svälla ut.

Det är en majfläkt i den kulna dimma,
som regntung sveper gatorna i vått,
en fläkt från skyar skiftande i blått...
Och underbart! Jag tycker mig förnimma
en röst, som sakta hviskar: »var vid mod,
ty, fastän fjärran, är jag minnesgod!»

Fleurs sans valeur... De orden, ack, de trenne
oändligt värde äga de ändå,
ty blommorna, de röda och de blå,
de sändes grubblaren i nord från henne...
Och bjödes guld mig för den minsta knopp
den kunde aldrig, aldrig vägas opp!

Dock, dagar gå. Och bladen skola falla
från torra stjälkar, färgen flyr sin kos,
och glanslöst vissna snart viol som ros.
Men i mitt minne gömmer jag dem alla,
och där i skyddadt och i godt förvar,
där dallrar doften ännu ljuflig kvar.

Ifrån förgängelse jag så skall rädda
hvad engång spirade i söderns vår,
tills att omsider mötestimmen slår.
På blomsterdoft jag hennes bild skall bädda...
Och för min tankes lösta svärmeri
den klingar vårens jubelsymfoni!

1885.

VI.

Ängslan.

Att finna skäl det kan jag ej,
hvi mig till sinnes går,
då ängens friska timotej
den första lien slår.

Jag ser ju skogen grön som förr,
och sommarn än är lång —
Men utanföre stugans dörr
jag hör en syrsas sång.

En kvalfull ängslan sammansnör
beklämmande mitt bröst...
När lien jag och syrsan hör,
då lider det mot höst.

Och du är borta... ensam jag
förutan stöd och vän:
ack, vore du hos mig i dag,
allt blefve godt igen.

1885.

VII.

Getsemane.

Jag satte skärm för ljuset: sjuk af feber,
jag kände ögonlocken bränna tungt.
Jag kunde icke tänka, icke känna,
men stirrade på ständigt samma punkt.

Jag såg på väggen, som med eldstift skrifvet:
»fastän i fjärran, är jag minnesgod!» —
Ett skrynkladt bref jag kramade i handen,
och på min tunga fraggade sig blod.

Jag kan ej minnas mera hvad som hände,
i denna natt, då kalken vardt mig räckt...
jo! ett jag mins: att jag i gråt förbannat
den dag jag vardt till lifvets vånda väckt.

Hur länge satt jag där... Det vet jag icke;
men när förnuftets bruk jag återfick,
var ljuset nedbrändt, och igenom rutan
jag mötte morgonsolen med min blick.

VIII.

Ringen.

Efter Coppée.

Om du vill störa gamla grafvars ro
och tränga in i dödens stilla bo,
dit inga solskensglimtar vägen hinna,
och du på sistone med säkert tag
förmått att öppna sluten sarkofag,
en handfull stoft är allt hvad du skall finna.

Af ben, af svepning synes intet mer;
förintelsen det enda är, du ser
med dödstyst gäckeri sitt rof bevaka:
hon gnagit allt till stoft med girig flit,
skelettet multnade, bit efter bit,
det multnade — blott aska är tillbaka.

Dock kanske du i tomma kistan såg
bland stoftet, som uppå dess botten låg
att vitne om förblekta färger bära,
en liten tingest lysa blank och klar —
det är den ring den döde engång bar,
hvars trogna glans ej tiderna förtära.

Och nu, då sorgen blifvit har min lott,
mitt hjerta synes mig en kista blott,
som länge legat myllad under jorden:
en nypa aska endast finnes där
af sorg och glädje, drömmar och begär —
förmultnad nästan tyckes jag mig vorden.

Ett mörker, djupt som i den mörka mull,
en dödens tystnad, hemsk och ångestfull,
en tomhet, där jag öfvergifven drömmer...
Men någon gång en flyktig glans jag ser
lik ringens, som i kistan lades ner —
det är det minne, som af dig jag gömmer.

1886.

IX.

Vid kanalen.

Lika vänligt ännu famnar
skogen buktande kanal,
likasom i forna dagar
fläktar höstvind frisk och sval.

Skogen häxar låg till drömmar
om *ett fordom,* som har flytt.
Morgonvindens fläktar mana
dock till sträfvan för *ett nytt.*

Dådlöst drömmeri ej mäktar
hålla stånd i dagens id...
Såg du ej å brända tomter
arbetslaget här invid?

Vill å härjad mark du lägga
framtidsmurens säkra grund,
låt då morgonvinden fläkta
blicken klar och hågen sund.

Knyt din näfve fast om spettet!
Gräf med spaden djupa tag! —
Nybyggd gård, förrn du det anar,
reser sig en vacker dag...

1887.

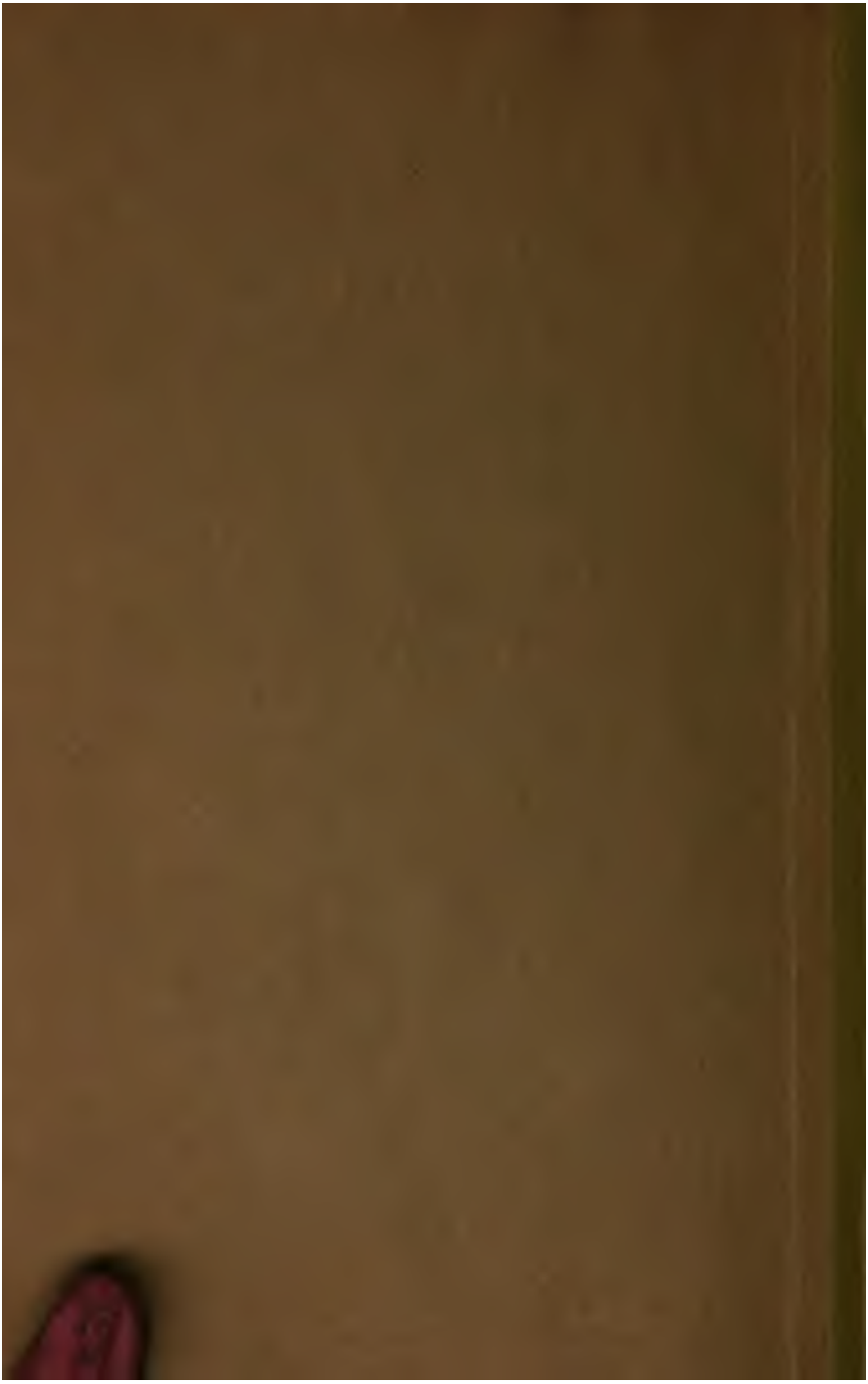

APR 23 1934